

UNIVERSUL ȘCOLII

- *Editorial*
- *Evenimente din viața școlii*
- *Opinii*
- *Didactica*
- *Proiecte educaționale*
- *Edi*
- *Noutăți editoriale*
- *Diverse*
- *Informații utile*

EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII

a CASEI CORPULUI DIDACTIC ALBA

Alba Iulia, Str. G. Bethlen nr. 7, Cod 510009

Tel. 0258/826147, Fax. 0258/833101

Web: www.ccdab.ro,E-mail: ccdab@yahoo.com**Director:****Prof. Bărbuleț Narcisa - Ioana****Redactor șef:** prof. Oros Ligia Elena**Redactori:** prof. Jude Laurențiu, prof. Nandrea Maria, ing. ec. Onișoru Viorica**Colaboratori:** insp. gen. prof. Dărămuș Eugenia Marcela

lector univ. dr. Scheau Ioan

Tehnoredactare: aj. analist programator Popa Ioan**Corectura:** Prof. Nandrea Maria

© Autorii, conform legislației în vigoare, răspund în fața legii, în ceea ce privește plagiatul sau orice altă formă de atingere a dreptului de autor.

SUMAR

Simpozionul Național „Zilele Școlii Albei” ediția a XIX-a, 7 iunie 2019 - Prof. Nandrea Maria	3
Concurs interjudețean de materiale didactice / auxiliare - 2019 – Prof. Nandrea Maria	4
Spice up your teachiing- curs de formare continuă Erasmus+ – Prof. Ciolan Lenuța	5
Ziua eroilor neamului – Prof. Cîmpean Nicoleta	6
Chestionarea cursanților de la programul de formare Educație pentru sănătate – Prof. Oros Ligia	7
Strategii de intervenție asupra mediului școlar pentru copiii cu ADHD - Prof. Croitoru Felicia Melania	11
Managementul calității educației în an centenar – abordare din perspectiva standardelor europene - Prof. Marcu Nicușor	16
Istoria unui monument al verticalității naționale – Prof. Moldovan Dumitru	18
Educația ne face oameni – Prof. înv. primar Neamțu Ecaterina Sanda	20
Reușita școlară – Prof. Pașca Adriana	21
Curriculum preșcolar francez – Prof. înv. preșc. Suciu Veronica, prof. înv. preșc. Ignat Eugenia Floare	22
Activități interdisciplinare limba franceză – dezvoltarea durabilă în cadrul proiectului Erasmus+ „Un homme sain dans un environnement sain” – Prof. Todor Cornelia	26
Integrarea elementelor educației nonformale în cadrul orelor în învățământul primar – Prof. Mărginean Sorina	27
Instruirea prin proiecte – o metodă alternativă modernă – Prof. Mihălțan Maria	29
Expresiile idiomatice – Prof. Kusztoș Alexandra	31
Sincronismul operei camilpetresciene cu literatura europeană – Prof. Bonea Alina - Narcisa	33

Educația în rândul elevilor romi (I) – Prof. <i>Poptelecan Călin</i>	35
Metode interactive utilizate în ciclul primar <i>- Prof. înv. primar Țira Ioana Maria</i>	37
Tendențe actuale ale jocului de baschet în învățământul sportiv de performanță - Prof. <i>Marcu Nicușor</i>	41
Rebusul școlar - Prof. Inv. Primar Suciu Doina	43

SIMPOZIONUL NAȚIONAL „ZILELE ȘCOLII ALBEI”

Ediția a XIX-a , 7 iunie 2019

Prof. metodist Nandrea Maria, CCD Alba

Echipa simpozionului a fost aprobată în ședința Consiliului de Administrație a CCD Alba din data de 19 octombrie 2018.

Profesorii metodiști ai CCD au diseminat informațiile referitoare la simpozion, condițiile de înscriere respectiv condițiile de redactare a lucrărilor pe pagina web a CCD Alba și pe rețeaua Inspectoratului Școlar Județean Alba – albanet.ro.

TEMA SIMPOZIONULUI: Demersul educațional în contemporaneitate

S-au primit în urma anunțului un număr de 151 lucrări de la 181 cadre didactice după cum urmează:

SECȚIUNEA	NR. LUCRĂRI	NR. PERSOANE
Management instituțional	7	9
Managementul clasei	29	35
Managementul conflictelor – agresivitate și violență	6	9
Curriculum la decizia școlii	12	16
Comunicare și relaționare în activitățile educative	23	29
Deontologie profesională în meseria de cadru didactic	8	10
Rolul proiectelor în realizarea unor parteneriate autentice în educație - profesori	23	25
Rolul proiectelor în realizarea unor parteneriate autentice în educație - învățători și educatori	20	28
Multiculturalism în sistemul educațional	4	5
Proiecte educative în structuri infodocumentare	19	23

Simpozionul s-a desfășurat în data de 7 iunie 2019 la Școala Gimnazială „Ion Agârbiceanu” Alba Iulia începând cu orele 14. Participanții au fost repartizați pe secțiunile simpozionului și au prezentat cu precădere partea practică a lucrării, fiecare sală dispunând de videoproiector și laptop.

Fiecare participant a primit diploma de participare iar broșura cu lucrările prezentate s-a postat pe site-ul instituției.

S-a realizat și CD-ul simpozionului care cuprinde lucrările participanților care și-au dat acordul spre publicare.

CONCURS INTERJUDEȚEAN DE MATERIALE DIDACTICE/AUXILIARE-2019

Prof. Nandrea Maria, Casa Corpului Didactic Alba

Casa Corpului Didactic Alba în parteneriat cu Casa Corpului Didactic Brăila a organizat în anul școlar 2018-2019 Concursul Regional/Interjudețean de materiale didactice/auxiliare, desfășurat în cadrul Proiectului Regional/Interjudețean Materiale didactice 2019". Acest concurs este inclus în Calendarul activităților Educative Regionale și Interjudețene 2019 la poziția 420, fără finanțare MEN.

Concursul s-a desfășurat pe următoarele secțiuni:

1. Mijloace audiovizuale (în format electronic)
 - Film didactic
 - CD cu soft educațional / soft utilitar
2. Materiale grafice
 - Planșe
 - Hărți
3. Jocuri didactice (în format electronic)
4. Îndrumătoare / caiete metodice / ghiduri / culegeri

Concursul a avut următoarele etape:

Etapa I - la nivelul unității școlare - 15 aprilie -8 mai 2019

- ☐ Selecția materialelor se face de către o comisie formată din:
 - președinte - directorul unității școlare
 - vicepreședinte - responsabilul cu formarea din unitatea școlară
 - 1-3 membrii - cadre didactice din unitatea școlară
- ☐ Autorii materialelor selectate vor participa la etapa județeană pe baza unei fișe de înscriere-tip, depusă împreună cu materialele la Casa Corpului Didactic Alba până la data de 10 mai 2019.

Etapa a II-a - la nivelul județului - 13-17 mai 2018

- ☐ Selecția materialelor se face de către o comisie formată din inspectori de specialitate și reprezentanți ai C.C.D. până la data de 18 mai 2019.

Etapa a III-a - interjudețeană - 20-24 mai 2019

- ☐ Selecția materialelor se face de către o comisie formată din reprezentanți ai Inspectoratului Școlar Județean Brăila și Casa Corpului Didactic Brăila
- ☐ Materialele care vor fi selectate la etapele județeană și interjudețeană vor fi expuse în cadrul unei expoziții realizate de Casa Corpului Didactic Brăila și/sau publicate prin Editura „Școala Brăileană” a Casei Corpului Didactic (pagina A4, font Times New Roman - 14, la un rând, cu diacritice).

Premierea participanților s-a desfășurat în 25 iunie 2019, ora 10.00, iar prezentarea materialelor a avut loc în perioada 27 – 30 iunie 2019, iar la sediul C. C. D. Brăila.

Materialele prezentate trebuie să fie elaborate în perioada: mai 2018 - aprilie 2019.

Cadrele didactice din județul nostru care au depus lucrări sunt: Ștefănescu Marian Călin - Liceul Tehnologic "Dorin Pavel" Alba Iulia, Zaharie Adriana - Colegiul Național "I. M. Clain" Blaj, Anușcă Adriana - Colegiul Național "I. M. Clain" Blaj și Poptelecan Ioan Călin - Școala Gimnazială "Toma Cocișiu" Blaj.

Felicităm cadrele didactice care au participat la acest concurs.

SPICE UP YOUR TEACHING- CURS DE FORMARE CONTINUĂ ERASMUS+

Prof. Ciolan Lenuța, Școala Gimnazială „Toma Cocișiu” Blaj

În perioada 10-14 iunie 2019, am participat la un curs de formare continuă în cadrul proiectului de mobilitate Erasmus+ „Împreună reușim”. Cursul, „**Spice Up Your Teaching-Methodology in Practice Today**” a fost organizat de Executive Training Institute, Malta și a vizat îmbunătățirea metodelor de predare a limbii engleze. Pe parcursul a cinci zile (21 de ore de curs) s-au desfășurat diferite activități metodice, care au avut drept scop: motivarea și încurajarea elevilor prin participarea la activități de comunicare orală, identificarea stilurilor de învățare și a inteligențelor multiple, utilizarea cântecelor și a muzicii în cadrul orelor de limba engleză, folosirea poveștilor, a video-urilor, a Internetului și activităților online, a dicționarelor și a rigletelor matematice (pentru consolidarea noțiunilor gramaticale) pentru a organiza activități de învățare cât mai complexe și atractive pentru elevi.

Într-o atmosferă plăcută și creativă, având un formator experimentat, prima zi de curs a fost dedicată unei discuții libere pe tema motivației în învățare, urmată de exerciții de încurajare a elevilor să participe la activități de comunicare orală. Vorbitul este una dintre abilitățile ce se dezvoltă cu dificultate, necesită timp și efort susținut atât din partea profesorului cât și al elevului.

Un alt subiect abordat în prima zi de curs a fost „Stilurile de învățare ale elevului și inteligențele multiple”.

Fiecare elev are diferite stiluri și tehnici de învățare, iar acestea conduc și către inteligențe diferite. Este rolul profesorului să cunoască elevii din perspectiva aptitudinilor, a intereselor pe care ei le manifestă și să-i ajute să evolueze în conformitate cu potențialul lor.

Activitățile desfășurate în cea de-a doua zi s-au referit la rolul și utilizarea expresiilor, dictării și a muzicii în procesul de învățare. Limba engleză este foarte bogată în colocații (collocation = sintagmă, îmbinare/ alăturare de cuvinte), iar predarea-învățarea lor este foarte importantă. Fiecare cuvânt poate apărea în combinații cu alte cuvinte, aceste combinații de cuvinte fiind dificil de redat dintr-o limbă în alta din cauza sensului diferit pe care îl are fiecare expresie față de cuvintele care o compun și a deosebirilor lexicale și gramaticale. Profesorul trebuie să propună exerciții variate prin care aceste combinații lexicale să fie exersate în cât mai multe situații.

Un tip de exercițiu de scriere folosit cu succes în orele de limba engleză este dictarea. **Dictagloss** este o metodă, prezentată la acest curs, prin care elevii lucrează în echipă și reconstruiesc un text care le-a fost dictat. În timp ce profesorul citește/rostește un text scurt, elevii notează cuvintele cheie pe care le vor folosi apoi la reconstruirea textului. Prin dictare se urmărește dezvoltarea abilităților de ascultare a elevilor, de ortografiere și de corectare a greșelilor. Pentru ca acest instrument de evaluare a scrierii să fie cât mai eficient, profesorul trebuie să aibă în vedere următoarele aspecte: Cine dictează?, Cine corectează?, Cine alege textul?, Cât de lung este textul?, Cine controlează ritmul/viteza cu care se dictează?, Cât de des utilizăm dictarea?, Care este scopul dictării?, Ce tip de dictare se potrivește într-o anumită situație?.

Muzica ajută la crearea unei atmosfere plăcute în cadrul orei și îi ajută pe elevi să asimileze cuvinte și expresii noi bazate pe ascultare. Cântecul reprezintă o resursă importantă în cadrul orei de limba engleză deoarece ajută la memorarea și consolidarea vocabularului, învățarea unor expresii și structuri lingvistice, exersarea pronunției, a intonației și a abilității de ascultare. Sigur, nu orice cântec este potrivit pentru procesul de predare-învățare. Alegerea cântecului se face ținând cont de subiectul lecției, mesajul cântecului, vârsta și nivelul de competențe lingvistice ale elevilor. Acronimul **PARSNIP** reflectă temele pe care autorii de manuale și profesorii trebuie să le evite în timpul orelor de curs și implicit și în tema cântecelor alese sau textelor pe care le citesc/ascultă elevii: politică, alcool, religie, sex, narcotice, „ism-uri” (comunism sau ateism) și carnea de porc.

Activitățile desfășurate în următoarele zile de curs s-au referit la predarea limbii engleze pe baza unei abordări interactive, utilizând **resurse online** și mijloace de învățământ moderne (platforma de învățare Kahoot, platforma Ted-Ed, (jigsaw) video, DVD, riglete, youtube, puzzle

maker, story generator și alte activități online). Folosirea materialelor audio-video are un avantaj semnificativ pentru că ajută la dezvoltarea celor patru competențe lingvistice (scris, citit, vorbit/discurs, ascultare) și transformă lecțiile în experiențe plăcute de învățare. **Kahoot** este o platformă gratuită de învățare bazată pe joc și tehnologie educațională. Cu ajutorul aplicației Kahoot, profesorul poate să creeze chestionare și teste online cu variante de răspuns. Elevii aleg răspunsul corect pe dispozitivele lor (calculator, tabletă, telefon mobil). Scorul, care depinde atât de corectitudine cât și de rapiditatea cu care a fost oferit, este prezentat pe ecran după fiecare item. Rezultatele finale oferă informații cu privire la întregul test, dar și pentru fiecare item în parte.

Activitățile de formare au fost completate de participarea cursanților la **excursii culturale și istorice** organizate de ETI în capitala Maltei, Valletta și Mdina. Valletta, orașul cetate, impresionează prin sobrietate și grandoare. Clădirile impunătoare ale ordinului cavaleresc și colecția unică de biserici, palate, muzee și piețe atrag turiști din întreaga lume. Balcoanele colorate, construite în stil oriental, amintesc de perioada în care Malta a fost sub ocupație arabă. Mdina, the Silent City, (Orașul tăcerii), vechea capitală a Maltei, este un oraș medieval, cu ziduri de apărare groase și un șanț larg, care o separă de Rabat, cel mai apropiat oraș.

Cursul „**Spice Up Your Teaching**” mi-a oferit posibilitatea de a afla noutăți cu privire la metodele de predare-învățare, exploatarea resurselor online și mi-a pus la dispoziție o gamă variată de materiale didactice (fișe de lucru, video, teste), care vor contribui la îmbunătățirea propriului demers didactic. În același timp, acest curs m-a ajutat să compar didactica predării limbii engleze din România cu alte țări europene (Malta, Germania, Polonia) și să dezvolt schimburi multiculturale cu profesorii din aceste țări. Activitățile pe care le-am desfășurat în cadrul acestui curs au pus accentul pe munca în echipă, pe dezvoltarea creativității și a motivației elevilor și pe crearea unui cadru favorabil utilizării limbii engleze în mod spontan și eficient.

ZIUA EROILOR NEAMULUI

Prof. Cîmpean Nicoleta, Liceul Teoretic Teiuș

Motto: „Am învățat că eroi sunt cei care fac ce trebuie, când trebuie, indiferent de consecințe”

Kathy Kane Hansen

După tradiție, se sărbătorește în fiecare an în *Ziua Înălțării Domnului* și *Ziua Eroilor Neamului*. Cele două sărbători, una religioasă și alta laică sunt legate între ele prin ceea ce numim „jertfa supremă”. *Ziua Eroilor* este o zi de sărbătoare națională, în memoria celor căzuți de-a lungul timpului pe câmpurile de luptă pentru credință, libertate, dreptate, dar și pentru apărarea țării sau pentru întregirea pământului românesc.

La sfârșitul Primului Război Mondial, prin Tratatul de la Versailles, semnat de fostele state beligerante s-a hotărât printre altele și obligativitatea întreținerii mormintelor ostașilor îngropați pe teritoriile statelor respective, precum și a operelor comemorative de război dedicate acestora. Hotărârea a fost luată în semn de recunoștință pentru sacrificiul suprem al sutelor de mii de militari căzuți la datorie în timpul celei mai mari conflagrații pe care o cunoscuse omenirea până atunci.

În România, concretizarea prevederilor tratatului din 1919 s-a materializat prin aplicarea Decretului Regal 1693 din 4 mai 1920, care a stabilit ca *Ziua Eroilor* să fie sărbătorită cu prilejul *Zilei Înălțării Domnului*, dată decretată sărbătoare națională a poporului român. Țara noastră a fost și prima țară europeană care i-a asimilat pe eroii străini, celor naționali.

Un rol important în omagierea celor căzuți la datorie l-a avut „Societatea Eroilor Căzuți în Război”, înființată încă din anul 1919 sub înaltul patronaj al Reginei Maria. Această organizație a activat până în anul 1948 și activitatea ei s-a concretizat în anii interbelici prin construirea a numeroase monumente și plăci comemorative în aproape toate localitățile țării.

După anul 1948, odată cu instaurarea regimului comunist în România s-a hotărât ca *Ziua Eroilor* să fie sărbătorită în fiecare an în data de 9 mai, zi în care se sărbătorește și proclamarea independenței de stat a României, dar și sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial.

Începând cu anul 1990, s-a revenit la sărbătoarea inițială. În 1995, Parlamentul României a votat o lege conform căreia *Ziua Înălțării Domnului* a fost declarată *Ziua Eroilor*, iar printr-o altă lege adoptată în anul 2003 *Ziua Eroilor* este considerată zi de sărbătoare oficială pentru poporul român. În această zi deosebită la orele 12, în toate lăcașurile de cult se trag clopotele, iar în instituțiile publice și în unitățile de învățământ se păstrează un moment de reculegere.

După acest scurt istoric al sărbătorii, aș dori să fac câteva considerații referitoare la noțiunea de *erou* și la câteva fapte concrete. Potrivit DEX-ului, eroul este “o persoană care se distinge prin vitejie și prin curaj excepțional în războaie, prin abnegație deosebită în împrejurări grele, ori în muncă; ostaș căzut pe câmpul de luptă”.

În decursul ei, istoria românilor a cunoscut eroi care au luptat cu arma în mână sau cu piepturile goale în fața dușmanilor. Conștiința propriei lor identități, a unității lor de neam și de limbă i-a ținut uniți în fața primejdiei.

De eroism dus la limita sa extremă au dat dovadă dacii lui Burebista și ai lui Decebal în luptele cu puternicul Imperiu Roman, dar în aceeași măsură și oștenii lui Mircea, Vlad, Iancu, Ștefan sau Mihai în lupta împotriva dominației otomane.

La loc de cinste în marea pleiadă a eroilor trebuie amintiți și țărani și țăranii lui Doja, Horea Cloșca și Crișan, pandurii lui Tudor Vladimirescu și ostașii căzuți pe frontul din Balcani la 1877. Plevna cu redutele sale, Smârdanul sau Opanezul și-au luat și ele jertfa de la români. Nu în ultimul rând sunt de amintit aici milioanele de eroi români morți în Primul și în Al Doilea Război Mondial. Omorâți cu foc de armă, morți de foame sau de sete pe front sau în lagărele de concentrare ei au dat țării jertfa lor de sânge.

Ne-am obișnuit să-i numim eroi pe cei care s-au jertfit pe câmpurile de luptă.

Eroi sunt și aceia care prin faptele, ideile și concepțiile lor au combătut regimuri nedrepte, dictatura comunistă și care au avut curajul să-și exprime pe față gândurile și crezul lor. Și mă gândesc aici la cei care au participat la mișcarea de rezistență din munți în perioada regimului stalinist, dar și la cei care în perioada regimului ceaușit au organizat sau au participat la acțiuni de disidență anticomunistă. Și, în mod deosebit la eroii revoluției din decembrie 1989, al căror sacrificiu a făcut posibilă democrația, cu bune și cu rele, a zilelor pe care le trăim azi.

Ne închinăm în fața celor care secole de-a rândul au apărut țara și neamul ținând în mână deopotrivă plugul, condeiul și arma. Nu le vom putea răsplăti niciodată sacrificiul pentru că, așa cum spunea marele istoric Nicolae Iorga: „Nu numai că eroismul nu se poate porunci, dar e cu neputință să-l răsplătești”.

CHESTIONAREA CURSANȚILOR DE LA PROGRAMUL DE FORMARE EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE

Prof. Oros Ligia Elena, CCD Alba

În anul școlar 2018 – 2019 am propus și cuprins în oferta de formare a CCD Alba un program de formare pentru cadrele didactice cu o durată de 25 de ore pe tema Educație pentru sănătate.

Acest program a fost avizat de către Ministerul Educației Naționale alături de restul Ofertei de programe a CCD Alba și a putut fi derulat începând cu luna februarie 2019. Au fost desfășurate activități de formare cu 4 grupe de cursanți, cu un total de 98 de cadre didactice de la nivel preșcolar, primar, gimnazial și liceal.

La începutul programului de formare s-a aplicat cursanților un chestionar inițial de evaluare pentru a vedea nivelul de cunoștințe, abilități și tehnici pe care cursanții le au în ceea ce privește problematica educației pentru sănătate.

Pe parcursul celor 25 de ore de formare au fost oferite informații despre subiecte variate ce au legătură cu starea de sănătate, atât a copilului cât și adultului, informații considerate extrem de utile de către cursanți, deoarece se puteau folosi atât în viața profesională cât și în viața personală. De mai multe ori cursanții au recunoscut că nu știau unele din informațiile primite, sau chiar dacă le știau, nu le aplicau în totalitate nici măcar în viața proprie.

Pe parcursul orelor de formare au fost oferite surse bibliografice despre următoarele teme: alimentație sănătoasă, sport, lectură, forme de relaxare, odihnă, regim de muncă echilibrat, igienă, sedentarism, boli de nutriție, dependențele copilului și adultului de substanțe dăunătoare sănătății, riscurile asociate fumatului, riscurile dependenței de calculator, telefon, tabletă, programe naționale de prevenție și profilaxie a bolilor cu transmitere în colectivitățile de elevi.

Din interpretarea chestionarelor inițiale ale cursanților s-a constatat că unii dintre ei nu știau prea multe despre problematica ce va fi dezvoltată în cadrul cursului sau aveau informații incomplete sau chiar eronate despre anumite subiecte.

Redau în continuare întrebările chestionarului inițial și răspunsurile date de cursanți.

1. Cum definim starea de sănătate?

Stare de bine, echilibru între fizic – psihic – spiritual – social – cultural, echilibru între mediul exterior și interior, stare de bine pe plan fizic și psihic, stare de bine socială, psihică și fizică, stare de echilibru fizic și emoțional, starea de bine a organismului, fizică, mental și social, nu doar absența bolilor sau infirmităților, starea în care corpul și mintea funcționează ca un tot unitar.

2. Ce boli cronice cunoașteți?

Diabet

Boli tiroidiene

Hepatită, HIV, cardiomiopatie dilatativă, boli psihice

Boli cardiovasculare, diabet, arterioscleroze, reumatism, obezitate, anxietate

Infarct, accident vascular, diabet

Infarct miocardic, accident vascular

Diabet, boli cardiovasculare

Diabet zaharat, boli cardiovasculare, cancer, obezitate

Astm, diabet, cardiovasculare

Autism, diabet

Diabet, insuficiență renală, cardiopatie ischemică,

Hepatită, gripă, autism, TBC, leucemie, cancer

Cardiovasculare, diabet, unele boli oncologice, boli endocrine

Tiroidita Hashimoto, diabet

Diabet, SIDA, hepatita

Cancer, diabet, HIV

Diabet zaharat, hipertensiune, cancer, insuficiență renală, obezitatea infantile

Diabet zaharat, cancer, insuficiență renală

Diabet, SIDA

Diabet, cancer TBC, SIDA

Boli renale, hepatita

Diabet, boli cardiovasculare, hepatita

3. Despre ce campanii de informare pentru sănătate aveți cunoștință?

-campania pentru depistarea cancerului de col uterin

- primul ajutor

- igiena orală

- gripa / răceala
- campanii de informare Crucea Roșie
- voluntari Crucea Roșie
- campanii în mass media
- Campania Always
- cariile dentare
- campanie de prevenire a cancerului de sân
- ”Sănătatea e în mâinile tale”
- reclame TV
- reclame la TV despre tensiunea arterială, reumatism, diabet
- campanii de prevenire a sarcinilor nedorite la adolescenți
- campanii ale medicilor pentru identificare bolilor oculare

4. Enumerați determinanți ai stării de sănătate (factori care influențează starea de sănătate).

Stres, igiena, mediul familial, social

Alimentația sănătoasă: lichide suficiente, grăsimi reduse, fructe și legume destule

Sedentarismul – lipsa de mișcare duce la risc cardiovascular, poluarea mediului

Factori fizici, psihici, sociali

Mediul familial, condițiile de trai, alimentația, relațiile sociale

Mediul social, factorii genetici, sistemul imunitar scăzut

Bunăstarea, alimentația, educația în mediul școlar

Alimentația sănătoasă, odihna, regim de muncă echilibrat, igienă

Mediul de viață, activitatea fizică, odihna și somnul, mediul înconjurător, alimentația, igiena personală și a locuinței

Mediul, vârsta, cultura unei țări cu privire la ce înseamnă o alimentație corectă, alimentația, stresul

Alimentația rațională bazată pe o proporție a factorilor nutritivi, alimentația regulată, evitarea alimentelor de tip fast food

Alimentația rațională, exerciții fizice ușoare / mers pe jos, bicicletă, diminuarea pe cât posibil a stresului

Alimentație sănătoasă, sport, lectură, forme de relaxare

Echilibru, cumpărare, alimentație sănătoasă, sport

Alimentație săracă în săruri și lipide saturate, fără băuturi carbogazoase bogate în glucide de biosinteză

Determinanții stării de sănătate - parametric biochimici, glicemie

Factorii fiziologici, alimentația, factorii psihologici, mediul

Influențează negativ mediul familial (fumatul, alcoolul, noțiuni de igienă prost aplicate...) igiena precară

Mediul, familia, igiena personală

Statutul social, veniturile, educația, factorii de mediu (noxe), alimentația

Mediul social, familial, factorii de mediu extern

5. Care sunt caracteristicile stilului de viață sănătos?

Alimentația, sportul, odihna

Alimentația, programul de muncă, programul de odihnă, de relaxare

Informare constantă, igienă, vizite periodice la medic

Vizite periodice la medic, informare continuă, indiferent de vârstă, educația pentru sănătate – acasă și la școală

Regim alimentar variat, odihnă, activități sportive

Lipide mai puține și sport

Echilibru, cumpărare, alimentație sănătoasă, sport

Alimentație sănătoasă, sport, lectură, forme de relaxare

Diminuarea pe cât posibil a stresului

Mișcare, igienă, alimentație corectă

Alimentație adecvată care să asigure necesarul de nutrienți, practicarea unui sport, prezența prietenilor și a activităților

Mișcare regulat, alimentație corectă

6. Ce implică medicina preventivă (instituții, acțiuni, programe)?

Informarea oamenilor despre diversele boli și cum se previn acestea

Acțiuni educative în colaborare cu medical școlar, vizite la cabinetul medical, realizarea de activități extrașcolare (prezentare ppt Sănătatea mea)

Informarea populației de către ministerul sănătății, ministerul educației, Crucea Roșie

Măsuri și mijloace de combatere a bolilor

Crucea Roșie, voluntari, cursuri în școală în cadru orelor de dirigiență, invitați medici de familie și medici de specialitate

Crucea roșie – cursuri, cabinet stomatologic – vizită, Campania Always în școli

Medicina preventivă este promovată de Crucea Roșie prin voluntari

Colaborarea între toate instituțiile abilitate ale statului, axate pe programe concrete cu personal calificat

Prevenirea unor boli, programul Educație pentru sănătate

Cabinet medicale, alimentație, activități fizice, respectarea orelor de odihnă, programe

Campanii de informare pentru cetățeni, păstrarea unei igiene corespunzătoare

Inspectoratul de poliție – siguranța rutieră, proiecte educative desfășurate în școală, ”Cel mai frumos zâmbet”

Medicina preventive asigură necesarul de informații care să ne susțină starea de sănătate

Educația pentru sănătate, cursuri școlare, dirigiență

Vaccinare împotriva diferitelor boli, consum de lichide suficient, consum redus de zahăr și sare

După finalizarea cursului de formare, cursanții au alcătuit un portofoliu referitor la una din tematicile următoare:

1.Familia atipică: Monoparentală, cu unul din părinți plecat în străinătate, cu ambii părinți plecați în străinătate, cu unul sau ambii părinți decedați

2.Confortul locuinței

3.Dependențele copilului și adultului

4.Somnul și odihna

5.Sedentarismul

6.Obezitate

7.Expunerea la soare

8.Bolile de nutriție și alimentație

9.Condiții de igienă precară

10.Mediul înconjurător și protecția lui

Alături de aceste teme propuse de formator, cursanții au putut alege și alte teme, precum colectarea selectivă a deșeurilor, educația ecologică a tinerei generații, protejarea mediului și a naturii, măsuri efective pe care fiecare elev, copil, adult le poate derula pentru îmbunătățirea stilului de viață și protejarea mediului și a naturii.

Pentru anul școlar 2019 – 2020 doresc să propun spre acreditare un program pe această tematică, program la a cărui finalizare cadrele didactice să primească alături de toate informațiile utile cuprinse în curs și credite profesionale transferabile.

STRATEGII DE INTERVENȚIE ASUPRA MEDIULUI ȘCOLAR PENTRU COPIII CU ADHD

Prof. Croitoru Felicia-Melania, CJRAE Alba

Deficitul de atenție și hiperactivitate (ADHD) este o tulburare de dezvoltare caracterizată printr-un patern extrem, persuaziv și persistent de inatenție, impulsivitate și hiperactivitate. După criteriile descrise în DSM IV copiii pot fi diagnosticați cu ADHD în condițiile în care simptomele de neatenție, impulsivitate și hiperactivitate se manifestă în cel puțin două domenii de activitate ale subiectului, și au consecințe negative în plan intelectual, social, și debutează înainte de vârsta de 7 ani.

DSM IV oferă următoarele criterii de diagnostic:

A. Semnalarea următoarelor simptome grupate în următoarele categorii:

A1. NEATENȚIA :

1. Nu se concentrează asupra detaliilor sau face greșeli din neglijență la școală sau în timpul altor activități extrașcolare;
2. Are dificultăți în a-și susține atenția în timpul activităților școlare sau în timpul jocului;
3. Nu ascultă instrucțiunile când interlocutorul i se adresează în mod direct;
4. Nu urmărește instrucțiunile și are dificultăți în a-și termina sarcinile școlare, tema pentru acasă sau alte sarcini practice;
5. Dificultăți în a-și organiza programul propriu;
6. Refuză să se angajeze în activități ce presupun un efort mental susținut;
7. Își pierde frecvent lucruri necesare activității la clasă (creioane, cărți, caiete, mai ales cele cu teme pe care le uită acasă, alte instrumente);
8. Este distras de stimuli exteriori;
9. Uită frecvent aspecte esențiale pentru activitățile cotidiene.

A2. HIPERACTIVITATEA

1. Se mișcă permanent, se foiește pe scaun;
2. Își părăsește locul în clasă în situații în care este necesar să rămână așezat;
3. Aleargă, se mișcă excesiv în situații nepotrivite;
4. Are dificultăți în a păstra liniștea în timpul unor activități școlare;
5. Este permanent gata de plecare și acționează ca din pușcă;
6. Vorbește excesiv de mult.

A3. IMPULSIVITATEA

1. Nu își așteaptă rândul la răspuns, se grăbește;
2. Întrerupe conversația celorlalți.

Pentru diagnosticul corect al copiilor cu ADHD după criteriul DSM IV, este obligatoriu ca aceste simptome să se manifeste timp de cel puțin șase luni, în așa măsură încât să afecteze activitatea școlară și dezvoltarea ulterioară normală a copilului.

B. Unele simptome care cauzează dificultăți școlare sunt prezente încă dinainte de vârsta de 7 ani.

C. Dificultățile semnalate se manifestă în cel puțin două domenii (școlar sau familial)

D. Trebuie să existe o evidență clară a acestor dificultăți apărute în domeniul școlar, social sau profesional.

E. Aceste simptome nu trebuie să fie asociate cu alte categorii de afecțiuni psihice: tulburări comportamentale, schizofrenie, anxietate, depresie, tulburări de personalitate, alte sindroame psihotice.

Pe baza criteriilor descrise în **DSM IV** se pot desprinde *trei subtipuri ale tulburărilor de atenție și hiperactivitate*:

- **Tipul combinat** : în cazul în care se întâlnesc criteriile A1 și A2 în ultimele 6 luni;
- **Tipul predominant neatent** dacă criteriul A e prezent mai puțin de 6 luni;

- **Tipul predominant hiperactiv- impulsiv** când criteriile A2 și A3 sunt prezente mai puțin de 6 luni;

DSM oferă și un alt tablou și anume :

- **Subtipul I:** cu probleme predominant școlare. Dificultățile apar de regulă după ce copilul se confruntă cu realitățile școlii și se manifestă prin dificultăți de adaptare la noul său statut de școlar. Evaluarea acestor copii relevă de cele mai multe ori dificultăți de învățare, disgrafie, dislexie, incapacitatea de a se raporta la sarcinile școlare.
- **Subtipul II:** cu probleme predominant legate de mediul familial. Acestea constau în comportament sfidător și disobedient, distructiv, agresiv, conflicte atât cu adulții cât și cu ceilalți copii. Acest subtip este întâlnit mai ales în familiile dezorganizate, cu probleme socio – economice.
- **Subtipul III:** cu probleme predominant comportamentale, atât la școală cât și acasă.
- **Subtipul IV:** prezintă tabloul complet al deficitului de atenție și hiperactivitate, simptomele apărând foarte devreme. Ele se întâlnesc la copii cu probleme organice (accidente la naștere, alergii astm, eczeme).

Domeniul în care apar cele mai mari dificultăți în cazul acestor copii nu este altul decât cel școlar. Chiar dacă la vârsta preșcolară înainte de a intra în grădiniță, simptomele pot trece neobservate, la intrare acestuia în școală, copilul cu ADHD va ieși cu certitudine în evidență, printr-un grad ridicat de impulsivitate și hiperactivitate. Aproximativ o treime din copii nu ajung la un nivel intelectual corespunzător vârstei, nu-și realizează potențialul. „Știu că copilul meu poate mai mult, dar nu se străduiește suficient.”, afirmă de cele mai multe ori părinții. Statisticile efectuate mai ales în SUA arată faptul că între 30% și 60% dintre ei ajung la abandon școlar.

Încă din grădiniță, acești copii se evidențiază prin vocalizări excesive, hiperactivitate, aspecte foarte greu de ignorat de către educatori. Copilul cu ADHD nu reușește să stea liniștit pe scaun ca ceilalți copii, nu își așteaptă rândul, mereu încearcă să se impună. Interesul pentru activitatea desfășurată în clasă dispare în scurt timp de la inițierea ei, întrerupe instrucțiunile date de profesori, iar când este convocat la răspuns vorbește despre alt subiect decât cel aflat în discuție. Aceste manifestări produc dezamăgiri părinților și frustrări profesorilor.

Copilul se simte permanent respins, de profesori, colegi, chiar de părinți, își formează o părere negativă despre sine. „Nu sunt bun la nimic, sunt un prost, nimeni nu mă place”. Aceste probleme se vor exacerba odată cu vârsta. Stima de sine scăzută, frustrarea că nu se poate ridica așteptărilor părinților și profesorilor vor crea tulburări comportamentale și chiar manifestări depresive.

Pentru contracararea acestor efecte negative, se impune un bun management al clasei care este în mod evident determinat de buna predare. Chiar și elevii cu probleme manifeste de impulsivitate și control al comportamentului adoptă o conduită potrivită în momentul în care profesorul oferă în clasă:

- Activități de învățare interesante, angajante, semnificative pentru elevi.
- Educație diferențiată, în funcție de sarcinile de învățare, nevoile specifice ale unor elevi sau contextul specific.
- Implicarea activă a imaginației elevilor în ceea ce învață, evitând și eliminând plictiseala.
- Lecțiile sunt bine planificate, iar pauzele sunt organizate ca segmente de timp în care elevii se relaxează, dar sunt și curioși să afle în ce activități vor fi implicați la reluarea activității. (Popenici, S., Fartusnic, C., Tarnoveanu, N., 2008, p.29)

Profesorii trebuie să pornească de la ideea că toți elevii sunt capabili de achiziții într-un domeniu sau altul. Ei au responsabilitatea de a găsi metoda potrivită pentru ca fiecare copil să-și poată realiza potențialul cu care a venit în școală. Importante sunt următoarele măsuri: stabilirea unor reguli care să fie aceleași pentru toată clasa, informarea părinților, stabilirea unei discipline corecte și consecvente, colaborarea cu părinții privind măsurile de disciplină. Consecințele încălcării regulilor trebuie să fie aceleași pentru toți copiii.

Profesorul trebuie să fie flexibil, cooperant, deschis, consecvent, încrezător în posibilitățile de recuperare a fiecărui copil. Copilul fără ADHD achiziționează strategii de memorare și

organizare de unul singur în mod natural. Copilul cu ADHD însă, nu se poate descurca fără instrucțiuni date pas cu pas. De cele mai multe ori el este depășit de propriile sale dificultăți.

După Taylor, există șase *domenii de acțiune ale profesorului* :

1. Stima de sine, care este foarte fragilă la vârsta școlară. Profesorul trebuie să o formeze și să o protejeze. A se evita comentariile făcute de față cu întreaga clasă și repetarea la nesfârșit a aceluiași pedepse. Copilul ajunge la concluzia că nu este bun de nimic și nu știe de ce.

2. A pune accent pe punctele forte ale copilului, adică identificarea acelor lucruri pe care copilul le poate face. Fiecare elev este special în felul său, iar profesorul trebuie să țină cont în primul rând de calitățile copilului.

3. Adaptarea sarcinilor școlare la posibilitățile copilului. Datorită motivației scăzute și lipsei de constanță în activitate, copilul se va găsi îngropat într-un adevărat munte de teme și sarcini pe care nu le va putea duce la bun sfârșit. Se cere monitorizarea precisă a sarcinilor și a achizițiilor copilului. Dacă programa școlară nu permite reducerea cantității materiei, se recomandă fragmentarea sarcinilor complexe în părți mai mici. Se va pune accent mai mult pe productivitate decât pe acuratețe.

4. Adaptarea sistemului de notare. Profesorul va putea răspunde la întrebări de genul: „care este scopul educației?” Scopul acesteia este de a-i ajuta pe elevi să învețe, principiu care trebuie adaptat și copilului cu ADHD. Profesorul își va adapta sistemul de notare pentru a proteja stima de sine a elevului.

5. Protejarea relațiilor sociale ale copilului. Modelul de comportament este oferit de profesor, iar atitudinea acestuia va fi insuflată și celorlalți copii. Integruarea copilului cu ADHD în grupul clasei este esențială pentru reabilitarea acestuia. A se evita metodele agresive, punitive, de disciplinare. Profesorul trebuie să creeze prin atitudinea lui mediul propice pentru dezvoltarea și maturizarea copilului.

6. Utilizarea unor metode de educație eficiente, ceea ce înseamnă a forma abilități practice și a transmite cunoștințe. Acest proces trebuie adaptat fiecărui elev în parte.

Consultarea cadrelor didactice a ajutat la evidențierea unor *strategii de lucru în clasă*, și anume:

- ✓ Importanța momentului introductiv care precede lecția, pentru captarea atenției copilului;
- ✓ Informarea copilului asupra scopului și conținuturilor lecției noi;
- ✓ Să se pună accent pe recapitularea vechilor cunoștințe;
- ✓ Să se urmărească periodic dacă elevul a înțeles sau nu;
- ✓ Să se permită elevului un anumit timp de gândire;
- ✓ Profesorul trebuie să observe anumiți indici legați de faptul că elevul a înțeles sau nu, dacă este în dificultate, fără a aștepta ca el să ceară asistență;
- ✓ Avertizarea elevilor că lecția este pe sfârșite, și să se asigure că toți elevii au înțeles sarcina pentru acasă;
- ✓ Facilitarea trecerii de la o activitate la alta;
- ✓ Repetarea de către toată clasa a sarcinii în cor;
- ✓ Introducerea unor metode speciale cum ar fi lectura în perechi pentru ca elevii să se ajute unul pe altul;
- ✓ Anticiparea unor probleme și evitarea apariției lor;
- ✓ Comunicarea cu părinții;
- ✓ Strategii de menținere a atenției și de reducere a hiperactivității.

Trebuie să menționăm faptul că nici o metodă anume nu va da rezultate în aceeași măsură la toți copiii. Fiecare dintre aceștia este diferit din punctul de vedere al modalităților de manifestare atât din punct de vedere comportamental, cât și a tulburărilor pe care le prezintă (de învățare sau comportamentale). Această listă cu modalități de intervenție cuprinde de fapt strategii de a ajuta copilul să fie mai eficient din punct de vedere al performanțelor școlare, al comportamentului social.

Nu trebuie trecute cu vederea nici aspectele care țin de mediul în care învață copilul. Iată câteva *strategii de intervenție asupra mediului școlar* :

1. Așezați copilul în primele bănci pentru a nu avea stimuli perturbatori în fața ochilor și nu îi lăsați la îndemână prea multe obiecte care i-ar putea distra atenția;
2. Nu izolați copilul;
3. Stabiliți niște reguli simple de conduită pe care elevul să le vadă tot timpul;
4. Oferiți-i scurte momente de relaxare (să ude plantele, să împartă caietele colegilor);
5. În cazurile extreme se poate recurge la căști pentru a bloca stimulii sonori, în timpul evaluărilor.

Putem menționa și un set de **strategii de intervenție în timpul activităților în clasă** și a evaluărilor :

- Încercați mai multe variante de evaluare pentru a găsi pentru a găsi una potrivită (cu răspunsuri la alegere, adevărat-fals, completări, răspunsuri orale);
- Puteți evalua copilul separat;
- Permiteți întreruperi scurte ale evaluărilor;
- Învățați-i să adopte strategii de lucru corecte. De exemplu, în cazul răspunsurilor la alegere, să elimine pe cele incorecte mai întâi, să nu se avânte în alegerea variantei corecte;
- Evitați testele cu limită de timp;
- Acordați-i un anumit răgaz pentru a elabora răspunsurile;
- Prezentați exemple de alte lucrări realizate de ceilalți elevi pentru ca elevul să știe la ce să se aștepte;
- Prezentați materialul și sub formă de benzi audio;
- Adoptați unele metode de evidențiere a ideilor principale, permiteți copilului să și le noteze pe marginea cărții;
- Luarea de notițe poate fi realizată fie după un alt elev mai bine organizat, sau prin copierea după notițele profesorului;
- Puneți accentul pe calitate și nu pe cantitate: apreciați faptul că a reușit să alcătuiască 3 propoziții chiar dacă nu sunt suficiente;
- Oferiți mici recompense;
- Se poate permite utilizarea unui mic calculator pentru a-și verifica rezultatele.

Se pot menționa în continuare câteva măsuri de adoptat pe parcursul **activității de predare** :

- Variați lecțiile, intercalați lecțiile care necesită ca elevul să stea liniștit, să asculte, cu cele care cer participarea activă a elevilor;
- A se pune baza pe informațiile cheie;
- A se dedica un anumit timp pentru antrenarea memoriei, citirii, strategiilor de organizare;
- Structurarea logică a lecțiilor;
- Instrucțiunile să fie scurte, logice, pe secvențe;
- Rezumați aspectele esențiale mai des și verificați dacă au înțeles prin solicitarea elevului să răspundă printr-un gest (degetul ridicat sau coborât);
- În lecțiile mai lungi, oferiți scurte pauze;
- Utilizarea proiectorului. Informația relevantă poate să fie încadrată, pentru a atrage atenția;
- Oferiți indicii verbali sau vizuale pentru a anticipa introducerea unor concepte cheie;
- Apropiati-vă de elev în timpul predării pentru a crește gradul de interacțiune cu acesta și a-i menține atenția;
- Sarcinile cele mai dificile trebuie prezentate atunci când copilul este în formă;
- Prezentați-le procedee de memorare (repetiție orală sau scrisă, vizualizare, subliniere, încadrare) și strategii de localizare a informației;
- Păstrați un dosar, registru al performanțelor copilului, pentru a-l putea folosi ca modalitate de evaluare a achizițiilor viitoare;
- Programul de lucru al elevului trebuie să fie bine organizat pentru a facilita învățarea și capacitățile de planificare și organizare;
- Dacă elevii nu înțeleg instrucțiunile prezentate oral, atunci se poate recurge la forma scrisă a lor;

- Problemele de matematică să fie desprinse din realitatea cotidian;
- Strategiile de rezolvare să fie afișate vizual .

Se pot adopta și o serie de strategii de *organizare a activității* în clasă :

1. Realizați o listă cu principalele evenimente ale clasei din cursul săptămânii sau lunii următoare, și afișați-le pentru a facilita dezvoltarea capacităților de planificare temporală;
2. Acordați elevului răgaz pentru a-și pregăti materialele necesare activității;
3. Anunțați părinții ori de câte ori copilul are probleme;
4. Elaborați un sistem de recompense specifice fiecărui copil;
5. Ajutați copilul să-și țină o anumită evidență a temelor, dacă acestea au fost realizate în întregime, parțial sau deloc;
6. Stabiliți o rutină zilnică și un program constant; explicați schimbările survenite;
7. Eliberați masa copilului de alte lucruri care nu sunt necesare; obișnuiți-l să-și facă ordine pe masa de lucru în mod regulat;
8. Desemnați un coleg mai ordonat să-l ajute să se organizeze mai bine;
9. Învățați-l să-și monitorizeze propriile performanțe și achiziții.

Exemplu de activitate:

Obiectiv fundamental: Îmbunătățirea concentrării atenției copilului

Obiective operaționale:

O1: să identifice cercurile colorate

O2: să urmeze instrucțiunile primite

O3: să identifice traseul indicat

Metode și procedee: Conversația, explicația, demonstrația

Mijloace didactice: Fișă de lucru

Descrierea activității: **Twister pentru deget**

Pregătim copilului o foaie cu cercuri colorate de diferite dimensiuni. Îi oferim diferite instrucțiuni: pune un deget pe un cerc roșu, pune arătătorul pe un cerc albastru, etc. Putem crește complexitatea jocului, dacă vedem că reușește să urmeze instrucțiunile (pune inelarul de la mâna stângă pe un cerc verde mic). Jocul poate contribui la îmbunătățirea concentrării, memoriei și să încurajeze controlul asupra comportamentului impulsiv.

Având în vedere dificultățile pe care le întâmpină acești copii în munca independentă, în special în cazul *temelor pentru acasă*, este recomandabilă adoptarea unor măsuri speciale:

- Treceți în revistă temele pentru acasă prin metode vizuale și auditive;
- Înainte de a pleca de la oră, elevul trebuie să știe exact ce are de făcut pentru acasă;
- Acordați-i mai mult timp pentru a copia exercițiul sau problema;
- Alegeți-i un coleg mai organizat ca partener de teme care să urmărească dacă a înțeles sau nu ce are de făcut și dacă și-a luat acasă toate materialele necesare;
- Sarcinile complexe trebuie explicate pas cu pas ;
- Apreciați-l de fiecare dată când reușește să facă ceva corect;
- Subliniați sau încadrați pentru a arăta elevului de unde să înceapă și până unde să realizeze exercițiul respectiv;
- Pentru început reduceți cantitatea temelor pe care trebuie să le realizeze pentru a asigura cât de cât succesul în mod progresiv;
- Purtați discuții cu elevul privitor la calitatea muncii lui, la problemele pe care le întâmpină, pentru a oferi feed-back-ul necesar ;
- Efectuați exerciții asemănătoare în clasă înainte de a-i da tema pentru acasă.

BIBLIOGRAFIE

1. Albu, M. (1998). *Construirea și utilizarea testelor psihologice*, Clusium, Cluj-Napoca.
2. DSM – IV . (1994). Published by the American Psychiatric Association, Washington D.C., pag. 78-85.

3. Dopfner, M., Schurmann S., Frolich J. (2006), *Program terapeutic pentru copiii cu probleme comportamentale de tip hiperchinet și opozant THOP*, Editura RTS, Cluj-Napoca.
4. Miclea, M. (1994), *Psihologie cognitivă*, Editură Gloria S.R.L., Cluj-Napoca, pag. 146-180, 285-288, 351-355.
5. Popenici, S., Fartusnic, C., Tarnoveanu, N. (2008), *Managementul clasei pentru elevii cu ADHD*, București: Didactica Publishing House.
6. Preda, V., (1972), *Relația dintre aspectul figurativ și cel operativ în reprezentarea și structurarea spațială*, Revista de psihologie, nr. 2, p. 181-191.
7. Preda, V., (1977), *Reglarea explorării vizuale în funcție de sarcina și de stilul activității cognitive*, Studia Universitatis "Babeș-Bolyai", seria "Philosophia", nr. 2.
8. Preda, V., (1978), *Relații dintre explorarea vizuală, percepții și reprezentări*, în Studia Universitatis "Babeș-Bolyai", seria Philosophia, nr. 1, p. 73-80.

MANAGEMENTUL CALITĂȚII EDUCAȚIEI ÎN AN CENTENAR – ABORDARE DIN PERSPECTIVA STANDARDELOR EUROPENE

Profesor Marcu Nicușor, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia

Calitatea, echitatea și eficiența sunt cei trei piloni ai reformelor educaționale din ultimele decenii din Europa și din lume, care trebuie avute în vedere la construirea sistemelor naționale de management și de asigurare a calității, inclusiv a celui din România. Aceasta aliniere este necesară nu numai pentru a asigura o integrare reală și funcțională, din punct de vedere educațional, a României în Uniunea Europeană, ci și pe de altă parte, pentru ca inițiativele românești din acest domeniu să fie consonante, din punct de vedere teoretic și metodologic, cu ceea ce se întâmplă acum în lume. O rămânere în urma în privința concepției sistemelor de management și de asigurare a calității, a valorilor subsumate și a metodologiilor aferente ar fi făcut extrem de grea nu numai integrarea, dar chiar și înțelegerea reciprocă. Actul educațional este considerat un serviciu de calitate pe care instituțiile de învățământ preuniversitar îl oferă societății. Rezultatul serviciului este formarea viitorului specialist în dubla sa calitate de beneficiar al rezultatelor propriei sale formări și acela de bun al societății în care lucrează și care beneficiază de calitatea muncii acestuia.

Cultura calității reprezintă efectul unor mecanisme avansate de evaluare a calității instituționale interne și a continuei implementări a rezultatelor acestora.

Managementul calității este axul sistemelor de asigurare a calității în viziunea ISO. Managementul calității reprezintă definirea, proiectarea, organizarea, implementarea, evaluarea și revizuirea sistemelor și procedurilor de asigurare a calității. Planificarea calității, controlul calității, asigurarea calității, îmbunătățirea calității sunt componente ale managementului calității. Pentru a aborda problema asigurării calității în învățământul preuniversitar se impune mai întâi necesitatea clarificării conceptelor fundamentale pornind de la standardul internațional SR EN ISO 9000-2006-Sisteme de management al calității – Principii fundamentale și vocabulare. Standardele ISO 9000 cer managementului cu responsabilitate executivă să își definească și să își documenteze politica privind calitatea, inclusiv obiectivele și angajamentele sale referitoare la calitate. Politica în domeniul calității trebuie să fie adecvată scopurilor organizatorice ale furnizorului, precum și așteptărilor și necesităților clienților acestuia. Cadrul de asigurare a calității se bazează pe Cadrul de Referință European (CRE). Structura de bază a Cadrului de Referință European constă în patru elemente interrelaționale. Fiecare dintre cele patru elemente reprezintă un domeniu al calității în Cadrul de Referință European și sunt:

- Planificare: Scop și Plan;
- Acțiune: Implementare;
- Verificare: Analiză și Evaluare;

- Reacție: Feedback și Schimbare.

Standardele ISO 9000 reprezintă modele de asigurare a calității în situații contractuale (client - furnizor extern). Standardele conțin atât cerințe pe care trebuie să le îndeplinească sistemele de management bazate pe asigurarea calității cât și recomandări specifice. Pentru ca o organizație să poată fi condusă și să funcționeze cu succes este necesar ca aceasta să fie coordonată și controlată într-un mod sistematic și transparent. Succesul poate rezulta din implementarea și menținerea unui sistem de management care este proiectat pentru îmbunătățirea continuă a performanței luând în considerare necesitățile tuturor părților interesate. Standardul cel mai frecvent utilizat actualmente, pe plan mondial, ca referențial pentru certificarea unui sistem de management al calității implementat într-o organizație, este ISO 9001:2008 (în România: SR EN ISO 9001:2008) – Sisteme de management al calității.

Managementul calității reprezintă ansamblul activităților funcției generale de management care determină politica în domeniul calității, obiectivele și responsabilitățile pe care le implementează în cadrul sistemului calității prin mijloace cum ar fi planificarea calității, controlul calității, asigurarea calității și îmbunătățirea calității. Managementul calității ia în considerare aspectele economice. În cazul instituțiilor de învățământ preuniversitar, managementul calității este în principal un sistem de organizare care promovează orientarea spre client și implicarea responsabilă a întregului personal în obținerea performanței.

Modelul EFQM se bazează pe principiul conform căruia rezultatele excelente privind performanțele, clienții, personalul și societatea se obțin prin leadership implicând politică și strategie, personal, parteneriate, resurse și procese. Prin inovare și instruire se asigură dezvoltarea și consolidarea „Factorilor determinanți” ai „Rezultatelor”. Criteriile de excelență a performanțelor serviciilor prestate în învățământ, conform modelului american de management total al calității sunt: leadership-ul, planificarea strategică, orientarea spre elev și alte părți interesate, informația și analiza, orientarea spre personalul didactic și auxiliar, managementul proceselor educaționale și auxiliare, rezultatele privind performanțele organizației. Specific sistemului economic american și sistemului de învățământ american principalul scop al unităților școlare îl reprezintă „Rezultatele”.

În urma analizei cadrului european al competențelor cheie pentru educația permanentă și a altor documente relevante, M.E.N. și-a asumat un învățământ bazat pe opt competențe cheie. Fiecare disciplină și proiectele interdisciplinare vor fi judecate nu prin cantitatea de informații pe care o transmit, ci prin contribuția la formarea competențelor menționate. Pentru a implementa sistemul de management al calității în învățământ, ARACIP a stabilit prioritățile strategiei de dezvoltare a învățământului.

Educația și formarea profesională, în strânsă legătură cu politicile de ocupare a forței de muncă, constituie una dintre componentele prioritare ale politicilor și programelor UE. Principalele repere care definesc aceste politici sunt:

- Tratatul de la Amsterdam: așează politicile de ocupare în centrul agendei comunitare;
- Procesul Luxemburg: definește cei patru piloni ai strategiei comune de ocupare;
- Consiliul European de la Lisabona (martie 2000) definește noile competențe de bază pentru toți;
- Memorandum asupra învățării permanente (octombrie 2000) lansează 6 mesaje cheie;
- Consiliul European de la Feira (2001) invită statele membre “să identifice strategii coerente și măsuri pragmatice cu scopul de a stimula învățarea permanentă, la nivel individual și instituțional”;
- Procesul Barcelona (2002) fixează 3 obiective strategice pentru sistemele educaționale și de formare profesională din Europa, în perspectiva anului 2010;
- Procesul Copenhaga (noiembrie 2002) structurează învățământul pe patru teme;
- Comunicatul de la Maastricht (14 decembrie 2004) pune bazele Cadrului European al Calificărilor flexibil și deschis;
- Programul Operațional Sectorial Creșterea Competitivității Economice (POS CCE);
- Programul Operațional Regional 2007-2013 (POR), care în cadrul Axei Prioritare „Îmbunătățirea infrastructurii sociale”, permite reabilitarea /modernizarea/dezvoltarea/ echiparea

infrastructurii educaționale preuniversitare, universitare și a celei pentru formare profesională continuă.

Fundația Europeană pentru Managementul Calității (EFQM) este unica organizație nonprofit din Europa care urmărește stimularea și sprijinirea managementului pentru aplicarea principiilor inovatoare ale TQM (Managementul Calității Totale), adaptate la situația specifică europeană. Misiunea sa este să îmbunătățească competitivitatea organizațiilor europene, din sectorul privat sau public.

Analiza situațiilor actuale și a tendințelor recente, cu obiective și competențe bine precizate au în vedere următoarele:

- Conținutul activității instructiv-educative, informații, deprinderi, abilități;
- Materialul uman: profesorii, elevii, aptitudini, interese, motivația;
- Condițiile materiale: de timp, de spațiu, de dotare;
- Prognoza în raport cu dinamica economică socială a județului a țării în general.

Cultura calității poate fi privită ca abilitatea unei instituții, program de studii etc. de a dezvolta managementul calității în mod implicit în fiecare zi a activității instituției și a se deplasa de la evaluările periodice la permanenta asigurare a calității.

BIBLIOGRAFIE:

1. Burduhos, D., Studii cu privire la perfecționarea sistemului de managementul calității în învățământul gimnazial și profesional, Referat nr. 2, Universitatea Transilvania din Brașov, 2007.
2. Edițoiu, A., Cercetări privind sistemul de management al calității în învățământul universitar, Teză de doctorat, Universitatea Transilvania, Brașov, 2009
3. <http://www.efqm.org>, site-ul Fundației Europene pentru Managementul Calității.
4. <http://www.ise.ro>, site-ul Institutului de Științe ale Educației

ISTORIA UNUI MONUMENT AL VERTICALITĂȚII NAȚIONALE

Prof. Moldovan Dumitru, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia

Cu prilejul manifestărilor organizate la Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” din Alba Iulia, la 100 de ani de la înființare, în data de 19 februarie 2019, a avut loc lansarea cărții „Obeliscul din Alba Iulia dedicat eroilor Horea, Cloșca și Crișan”.

Pornind de la ipoteza că această lucrare este cea mai importantă operă de for public, în stil ARDECO, din România, autorul Cristian Crasnaș prezintă istoria înălțării acestui monument despre care chiar locuitorii orașului Alba Iulia știu atât de puține lucruri.

Pe baza unei documentări riguroase în privința deciziei Comitetului Director al Astrei și mai ales a activității Despărțământului Central Județean Alba, autorul concluzionează că înălțarea unui monument închinat eroilor țărani Horea, Cloșca și Crișan se impunea Astrei locale în perioada interbelică.

Cristian Crasnaș ne prezintă în cartea sa o operă de artă atât din perspectivă artistică, istorică, cât și socială. El plasează această operă de artă într-un context mai larg, când în România Mare se făceau eforturi pentru emanciparea culturală și politică a românilor ardeleni asupriți înainte de 1 decembrie 1918.

În cercetarea făcută, autorul a identificat un număr de 23 de lucrări în care este menționat obeliscul eroilor Horea, Cloșca și Crișan. Având astfel o perspectivă amplă și documentată despre înălțimea, amplasarea monumentului, activitatea de construcție, proiectare și mai ales de colectare a

fondurilor, autorul ne plasează în contextul epocii, oferind informații detaliate atât despre inițiatorii, cât și despre realizatorii monumentului. Cei mai importanți promotori ai acestei acțiuni, Romul Boca și Eugen Hulea, făceau parte din Despărțământul Central Județean Alba al societății culturale Astra.

Pornind pe drumul șerpuit al scriitorului, autorul descifrează meandrele și spiralele acțiunii de edificare a edificiului. Unele informații unicat îi parvin de la prieteni, pe altele le descoperă în arhive sau în presa vremii și apoi le inserează în carte (ex: reproduceri după cărți poștale și fotografii din epocă, o grindă de lemn pe care este inscripționat numele lui Horea).

Toate eforturile sunt îndreptate pentru cinstirea eroilor țărani din Munții Apuseni despre care s-a scris și se cunoaște atât de puțin. Starea de spirit din interbelic, efervescentă, plină de patriotism, îl cuprinde și pe autor astfel încât efortul creator surprinde majoritatea referințelor despre lucrare prin mărturii scrise, fotografii de arhivă, date biografice despre sculptorul Iosif Fekete (Negrulea), despre arhitectul Ovidiu Mihălțan, despre activitatea de colectare a fondurilor, despre etapele înălțării monumentului și inaugurarea lui în data de 14 octombrie 1937.

Importanța acordată eroilor neamului este dovedită atât prin prezența familiei regale, cât și a generalului Gamelin la festivitatea inaugurării monumentului.

Comparațiile realizate cu alte monumente de același tip din lume îi permit autorului să susțină ideea, că prin acest monument s-a conferit sacralitate eroilor țărani, fapt necesar în condițiile existenței unei lungi perioade de denigrare, dezinteres și nepăsare față de înaintașii noștri din Munții Apuseni. Așa cum s-a procedat și în alte părți, obeliscul din Alba Iulia sugerează ideea comuniunii spirituale între lumea pământească și cea cerească, între trecut și viitor.

Mențiunile sunt necesare în contextul în care prin monumentele realizate în interbelic, prin participarea la expoziții internaționale, România Mare urmărea să-și consolideze valorile obținute cu mari sacrificii, inclusiv financiare. O valoare aproximativă a cheltuielilor ocazionate de înălțarea monumentului, indică costuri echivalente cu aproximativ 19,5 kg de aur fin.

Cititorii curioși, printre care sper că se vor afla și mulți elevi, vor descoperi în ce fel s-au implicat românii din cele mai diverse locuri și categorii în edificarea construcției. Probabil vor simți frumusețea patriotică a gestului simplu și onorabil prin care românii au înscris jertfa săracului pe „răbojul istoriei” (pag. 49)

Toate informațiile sunt bine ilustrate și documentate în carte prin fotografii, tabele cu donații, ilustrate poștale, citate din ziare, astfel încât cititorul să nu mai poată trece nepăsător pe lângă obelisc și mai ales să-și amintească de cei trei eroi care au făcut posibilă existența noastră.

De altfel, prezent cu ocazia lansării cărții, autorul a precizat că această carte a fost realizată datorită unor curiozități personale legate de personalitatea lui Horea, de locul ales, de înălțimea monumentului și de semnificațiile obeliscului.

Aceste preocupări firești pentru un fost absolvent al Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” și totodată și istoric, au permis realizarea unei cărți, cu valoare peste media cărților din domeniu, fapt subliniat și de unii istorici, prezenți la lansare.

În prezentarea sa, pe lângă aspectele legate de modalitatea de scriere a cărții, a fost prezentată și ideea finală a autorului și anume necesitatea finalizării obeliscului până la împlinirea a 90 de ani de la realizarea lui.

EDUCAȚIA NE FACE OAMENI

Prof. învă. primar Neamțu Ecaterina Sanda, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia

„Natura ne aseamănă, educația ne deosebește!” (Confucius)

Cât adevăr în aceste cuvinte! Nivelul educațional ne definește pe noi ca popor, viitorul nostru nu poate fi gândit fără educație, fără cultură. Societatea zilelor noastre solicită mai mult ca oricând inteligența și capacitatea creatoare a omului. Prin urmare, importanța **educației** este uriașă!

O generație instruită, căreia i s-au transmis valori morale și culturale, poate da șansa viitorului spre mai bine, poate face diferența între influențele negative și cele pozitive. De asemenea, poate sprijini lupta împotriva ignoranței și întotdeauna va găsi soluții optime în situații de blocaj.

Primul factor care formează o persoană este familia, întâiul grup social al copilului. Este mediul în care se exercită o influență imensă asupra lui, în mod direct sau indirect. Aici se pun bazele primelor conduite și se formează cele mai importante deprinderi de comportament: respect, politețe, cinste, sinceritate, decență...

Familia
în societatea contemporană

Pe de altă parte, educația realizată prin intermediul școlii, oferă copilului lumina cunoașterii, hrana necesară pentru dezvoltarea minții. Îi furnizează un set de achiziții, competențe și deprinderi care îl pregătesc pentru viață și pentru învățarea continuă. Școala îi lărgeste orizontul de cunoaștere și îi oferă o viziune mai cuprinzătoare despre lume.

Foarte important este faptul că școala contemporană este centrată pe elev, educația se adaptează nevoilor specifice și unicității elevilor. Ea se conectează cu interesele și experiențele copilului, oferindu-i fiecăruia șansa de a-și valorifica potențialul personal. În plus, dascălii și elevii devin parteneri în educație, colaborează, aceștia din urmă fiind implicați activ în procesul de învățare. Astfel, se vor simți importanți, vor avea libertatea de a-și urmări propriile idei, își vor asuma riscuri și vor munci în așa fel încât să fie capabili să răspundă la provocările intelectuale curente.

Prin urmare, copilul nu trebuie să devină doar o persoană ce se va pierde în mulțime, ci o voce unică, puternică, capabilă să-și croiască un drum de succes în viață, fără a fi înfrânt de eventualele eșecuri care îi pot apărea în cale. Acest lucru nu se poate împlini fără **educație**- „cea mai puternică armă pe care o putem folosi pentru a schimba lumea”(Nelson Mandela).

BIBLIOGRAFIE:

- 1.Ioan N., Pedagogie, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994
- 2.Miron Ionescu, Ioan Radu, „Didactica Modernă”, Editura Dacia, Cluj- Napoca, 2004
- 3.Nicola, Ioan –Tratat de pedagogie școlară, Editura Aramis 4.www.didactic.ro

REUȘITA ȘCOLARĂ

Prof. Pașca Adriana, Școala Gimnazială „Vasile Goldiș” Alba Iulia

Actul instruirii se realizează în contextul unei rețele complexe de atitudini și relații între dascăl-elevi elevi-elevi elevi-clasa de elevi. Asemenea interacțiuni determină un climat psihosocial în cadrul lecțiilor care poate favoriza sau defavoriza optimizarea predării și învățării.

Ansamblul tuturor acestor manifestări relaționale constituie fondul pe care se va insera educația intelectuală și morală a copilului.

Îndemnul adresat în urmă cu două secole de Jean Jacques Rousseau „...începeți dar prin a vă cunoaște copiii” se află și astăzi la temelia Educației.

Pornind de la această idee vom putea constata faptul că nu de puține ori dascălii își orientează atenția și explicațiile spre unii elevi și îi ignoră pe alții, că înlesnesc participarea activă a unor elevi și o descurajează pe al altora acordând o mare atenție elevilor buni în timp ce elevii slabi nu sunt luați în seamă. Aceste diferențe oferă unor elevi posibilități mai mari de afirmare în cadrul aceleiași clase. Un dascăl bun trebuie să cunoască bine fiecare elev să îl folosească potrivit capacităților sale dirijând-ui activitatea în cooperare cu ceilalți elevi.

Rolul dascălului este să monitorizeze predarea pentru a fi sigur că informația se transmite corect și că poate servi ca punct de plecare pentru diverse întrebări. Dacă grupurile de experți se împotmolesc dascălul poate să îi ajute pentru a se asigura că aceștia înțeleg corect și pot transmite mai departe informațiile.

Reușita școlară reprezintă raportul dintre efectul obținut și efortul depus în procesul de învățământ - eficiența activității didactice.

Factorii și cauzele generatoare de suprasolicitare pot fi strecurați în funcție de următoarele instanțe elev cadru didactic școală mediu socio - familial.

Cauze care țin de elev:

- starea de sănătate : unele deficiențe senzoriale sau/și tulburări de personalitate;
- deficiențe în dezvoltarea fizică a elevilor;
- dificultăți de adaptare a unor elevi de 6 ani la regimul școlar;
- supraîncărcarea cu activități școlare și extrașcolare;
- nerespectarea unui regim rațional de muncă și odihnă etc.

Cauze care țin de cadrul didactic:

- dozarea defectuoasă în timp a conținutului programelor și manualelor școlare;
- supraîncărcarea elevilor cu teme pentru acasă;
- orare defectuos întocmite fără respectarea curbilor de efort zilnic și săptămânal;
- oboseala pricinuită elevilor din cauza nerespectării de către cadrele didactice a diferențelor individuale, etc.

Stilul pe care dascălul trebuie să îl adopte la clasă trebuie să fie democratic pentru ca:

- elevului să i se permită să fie activ atent pe tot parcursul activității;
- atmosfera din clasă să fie de cooperare, de respect, de toleranță;
- să sprijine elevii, să le dirijeze activitatea, să permită fiecărui elev să lucreze în ritmul său;
- să determine elevii să gândească să comunice să pună întrebări să răspundă;
- să aplice metode didactice pentru elev, prin elev și împreună cu elevul.

În funcție de stilul adoptat elevii se vor implica activ își vor dezvolta încrederea în forțele proprii vor învăța să asculte și să respecte opiniile celorlalți vor deveni parteneri ai dascălului, întreaga clasă devenind o comunitate liberă și eficientă.

Nu este suficient să știi ce să comunici și nici să cunoști bine elevii. Un dascăl bun se caracterizează prin empatie, prin capacitatea de a sesiza și înțelege nevoile și problemele elevilor de a se identifica cu ei.

Pentru a crea relații de simpatie între elevi, dascălului îi sunt necesare unele calități ca interesul față de copii și dorința de ai ajuta, pasiunea pentru meserie, echilibrul sufletească, răbdarea, înțelegerea, amabilitatea, competența profesională.

Chiar din clasa întâi este bine să descoperim trăsăturile de personalitate și de comportament ca să știm care sunt activi sau inactivi, timizi, ordonați, dezordonați, pentru a putea urmări evoluția lor până la sfârșitul clasei a 8-a.

Nu trebuie să uităm că în relația dascăl-elev folosirea cu tact a disciplinei, fără să îngreueze libertatea elevului, va avea un efect constructiv asupra acestuia.

Rolul important al pedagogului este acela de a facilita lucrul în echipă, de a înlesni contactele inter-umane. Elevul trebuie lăsat să comunice liber în legătură cu ceea ce a înțeles din lecție să explice cu cuvintele sale dascălului, constatând astfel creativitatea și inteligența elevului.

Obținerea succesului școlar presupune o adaptare cu dublu sens pe de o parte a copilului la activitatea școlară iar de pe de altă parte a școlii la factorii interni ai acestuia. Un rol hotărâtor îl constituie necesitatea adaptării activității didactice a conținutului, a metodelor folosite și a formelor de desfășurare la particularitățile elevilor sau grupurilor de elevi.

Cunoașterea particularităților psiho-fizice ale elevilor reprezintă condiția necesară adoptării strategiilor de tratare diferențiată a elevilor. Reușitele necesare vor fi cu atât mai mari cu cât pătrundem mai adânc în viața elevilor noștri le cunoaștem stările sufletești, slăbiciunile, năzuințele personale. Prin urmare succesul corelează pozitiv cu performanța școlară cu satisfacerea în muncă și cu dorința de a învăța din ce în ce mai bine. În acest fel din scop și rezultat al activității devin un mijloc de progres școlar.

Bibliografie:

- 1.Marian Stoica, Pedagogie școlară 1995, Ed. Gh. Alexandrescu;
- 2.Învățământul primar, 2-3/ 2001, 2-3/ 2004, Ed. Discipol;
- 3.Educația pentru sănătate-Ghid pentru cadrele didactice 2003.

CURRICULUM PREȘCOLAR FRANCEZ

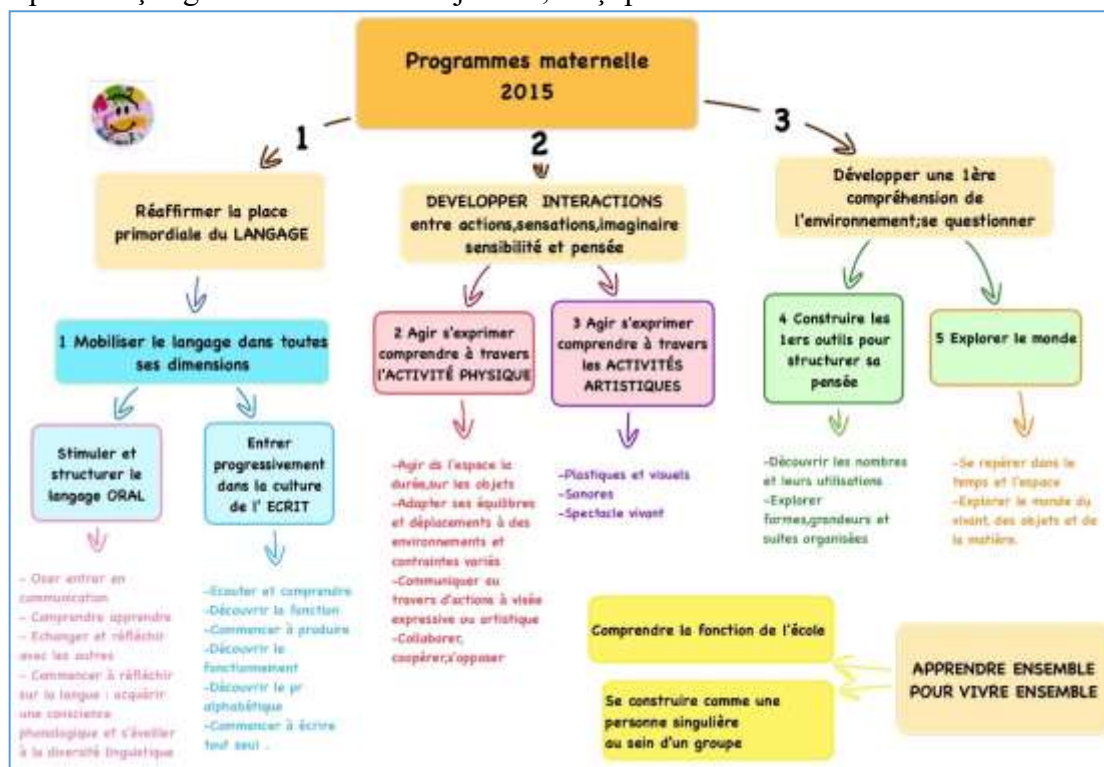
Prof. inv. preșc Suciu Veronica – Grădinița PP Step by Step nr. 12
Prof. consilier Ignat Floare Eugenia –Grădinița PP Step by Step nr. 12

Motto: *"Jocul este munca copilului, este meseria lui, este viața lui. Copilul care se joacă în grădiniță se inițiază pentru viața școlară și cine ar îndrăzni să spună că el nu învață nimic jucându-se?"*

Pauline Kergomard

Învățământul preșcolar francez își structurează activitatea după curriculumul intrat în vigoare în anul 2015, care a modernizat și actualizat curriculumul din 2008. Noua „**Programme d'enseignement de l'école maternelle**” este structurată pe competențe și domenii de învățare (domaines d'apprentissage). Acest curriculum urmărește: să reafirme rolul primordial al limbajului, dezvoltarea interacțiunilor între acțiune, simțuri, imaginație și gândire, dezvoltarea

unei prime înțelegeri a mediului înconjurător; să-și pună întrebări.

Această curiculă este structurată pe cinci domenii de învățare:

1. Dezvoltarea limbajului în toate dimensiunile sale.
2. A acționa, a exprima, a înțelege prin activitatea fizică.
3. A acționa, a exprima, a înțelege prin activitatea artistică.
4. Construirea primelor instrumente de structurare a gândirii.
5. Explorarea lumii

Domeniul „**Construirea primelor instrumente de structurare a gândirii**” din curriculumul francez corespunde domeniului „**Capacități și atitudini de învățare**” prevăzut în noul curriculum pentru învățământul peșcolar din țara noastră.

Acest domeniu urmărește:

Descoperirea numerelor și a utilizării lor Explorarea formelor, mărimilor, a ordonării mulțimilor.

Modalitățile specifice prin care se realizează învățarea sunt:

- Învățarea prin joc;
- Învățarea prin reflecție (gândire) și rezolvare de probleme;
- Învățarea prin exersare (exercițiu);
- Învățarea prin rememorare (reamintirea pașilor unui demers) și memorare.

Activitatea de bază prin care se formează deprinderile intelectuale ale copiilor este jocul. Prin joc care oferă experiențe diversificate copiii își construiesc învățarea, pentru că jocul este practicat și trăit cu plăcere de către aceștia. Această învățare împărtășită cu colegii săi promovează interacțiunile sociale care îi vor permite copilului să învețe și să își ocupe un loc în cadrul grupei.

Jocul utilizat pentru formarea deprinderilor și atitudinilor de învățare ia diferite forme: jocuri simbolice, jocuri de explorare, jocuri de construcție și manipulare, jocuri colective și jocuri de masă. Sunt utilizate o mare varietate de jocuri achiziționate dar și jocuri create de educatoare. Prin felul în care organizează mediul de învățare educatorul dă tuturor copiilor suficient timp pentru a-și desfășura propriul joc. Copilul are posibilitatea să se joace jocuri libere sau jocuri structurate care vizează în mod explicit învățarea unor cunoștințe.

Vom prezenta câteva exemple de amenajare a spațiului clasei și tipuri de jocuri întâlnite la **Ecole Maternelle d'Abrest**, la grupa doamnei educatoare Céline LARPIN.

□ **Le coin regroupement/Colțul întâlnirilor de grup**

Aceasta este zona destinată întâlnirilor de grup, spațiul în care începe ziua copiilor în grădiniță, unde are loc întâlnirea de dimineață și în care se fac evaluările după diverse activități sau la sfârșitul zilei.

Aici copiii au contact zilnic cu numerele, învață jucându-se cu ele despre succesiunea lor (calendarul, construirea datei, prezența), le utilizează pentru compararea mulțimilor. Activitățile de la întâlnirea de dimineață nu se concentrează doar pe numărare și recunoașterea numerelor, ci pune accent pe exersarea compunerii și descompunerii numerelor, înțelegerii relațiilor dintre mulțimi, reprezentarea lor grafică.

□ **Ateliere autonome** – sunt spații destinate jocurilor individuale sau în grupuri mici.

Aici intervenția adultului este minimă, doar atunci când copilul solicită clarificări despre un anumit joc. Copii cunosc și respectă regulile de comportament în aceste ateliere: „*nu abandonăm jocul într-un atelier dacă este dificil, ci cerem ajutor*”; „*terminăm jocul înainte de a schimba atelierul*”; „*respectăm regulile jocului*”; „*aranjăm perfect materialele de la atelier*”; „*avem grijă de materiale*”.

□ **Colțul numerelor** – copiii au la dispoziție numeroase jocuri cu numere în care copiii construiesc mulțimi în funcție de diferiți indicatori (cifra, numărul degetelor, ...) exersează recunoașterea cifrelor, așezarea lor în șirul numeric, exersează compunerea și descompunerea numerelor, etc

- **Jocuri de masă** – prin care se exersează atenția, spiritul de observație, discriminarea vizuală a obiectelor după diverse criterii, etc.
- **Jocuri de construcție** unde copiii învață: să recunoască formele, să selecționeze numărul corect de piese necesare pt. construcție; să ansambleze, să se orienteze în spațiu pt. a reproduce un model, etc.

- **Jocuri spațiale/ Geoplan** - copiii exersează: să reproducă un parcurs simplu, să își obișnuiească degetele cu exerciții minuțioase; să reproducă grafic o structură plană ...

- **Jocuri de competiție cu reguli** care îi ajută pe copii să recunoască forme, mărimi și culori, să orienteze piesele geometrice în spațiu după un plan grafic, să își aștepte rândul, să accepte succesul și insuccesul

Jocul promovează bogăția experiențelor trăite de copii în grădiniță și accesează toate domeniile de învățare. Permite copiilor să-și exercite autonomia, să acționeze în funcție de realitate, să construiască scenarii și să-și dezvolte imaginația, să-și exercite comportamente motorii, să experimenteze reguli și roluri sociale diverse. Promovează comunicarea cu ceilalți și construiește legături puternice de prietenie. Prin intermediul jocurilor, copilul trăiește experiențe prin interacțiunile cu mediul material și social.

ACTIVITĂȚI INTERDISCIPLINARE LIMBA FRANCEZĂ-DEZVOLTARE DURABILĂ ÎN CADRUL PROIECTULUI ERASMUS+ „UN HOMME SAIN DANS UN ENVIRONNEMENT SAIN”

Prof. Todor Cornelia, Colegiul Național „Lucian Blaga” Sebeș

În perioada 01.09.2017-31.08.2019, la Colegiul Național „Lucian Blaga” Sebeș se implementează proiectul de parteneriat strategic KA219 „Un homme sain dans un environnement sain”, finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Erasmus+.

Printre activitățile pe care proiectul, cu denumirea în limba română „Un om sănătos într-un mediu sănătos” și le-a propus, se află și activități interdisciplinare. Am realizat aceste activități în cursul anului școlar 2018-2019 valorificând în mare parte cunoștințele de Dezvoltare Durabilă însușite la un alt proiect Erasmus+, „Compétences pour l'éducation au changement climatique dans les communautés vulnérables”, dar și pe cele dobândite cu ocazia diverselor cursuri de formare și activități la care am participat în domeniu.

Astfel, elevii din grupul țintă care studiază limba franceză s-au implicat în activitățile „Les changements climatiques et le Développement Durable”, „Les gaz à effet de serre”, „L’empreinte carbone”, „Le gaspillage et le Développement Durable”.

Pentru fiecare dintre aceste activități am folosit materiale de care dispuneam deja, pe care le-am completat cu informații oferite de internet. Le-am sintetizat, pe teme, într-un material de maxim două pagini, incluzând și fotografii. Aceste materiale, imprimate, au constituit suportul „de curs”.

Pentru etapa de evaluare am întocmit mai multe tipuri de chestionare: cu alegere multiplă, de tipul Adevărat/Fals, cu itemi semiobiectivi. Am folosit, acolo unde a fost cazul, internetul și videoproiectorul. De asemenea, elevii au accesat internetul de acasă, pentru a-și calcula, de exemplu, Amprenta de carbon. În acest caz, mi-au trimis, folosind diversele modalități prin care comunicăm, (platforma Edmodo, grupuri Facebook), captura de ecran cuprinzând valoarea propriei amprente de carbon.

Deoarece proiectul este în al doilea an de implementare, încheindu-se la 31 august 2019, am pregătit un „Questionnaire de synthèse sur le Développement Durable appliqué à la fin du projet”.

În afară de chestionarele enumerate mai sus, am mai conceput un chestionar Kahoot pe tema risipei, „LE GASPILLAGE”, cuprinzând 9 întrebări cu alegere multiplă (cu alegerea unui singur răspuns corect). Chestionarul este public și poate fi accesat la următorul link:

<https://create.kahoot.it/details/le-gaspillage/e47d0c61-e2b9-4c42-b4b1-f0aa56d443d0>

Elevii sunt receptivi la această formă de evaluare, de aceea am aplicat și chestionarul Kahoot propus de profesoara de limba franceză din Polonia :

<https://create.kahoot.it/share/notre-planete/11551a86-d60d-4fe1-995c-3110a8edcaa7>

Activitățile s-au bucurat de aprecierea elevilor, beneficiile presupunând nu numai îmbogățirea și fixarea cunoștințelor de limba franceză, ci și sensibilizarea lor la probleme de actualitate cum ar fi Încălzirea globală și, implicit, Dezvoltarea durabilă.

“Material realizat cu sprijinul financiar al Comisiei Europene, prin programul Erasmus+. Conținutul prezentului material reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorilor, iar Agenția Națională și Comisia Europeană nu sunt responsabile pentru modul în care conținutul informației va fi folosit.”

INTEGRAREA ELEMENTELOR EDUCAȚIEI NONFORMALE ÎN CADRUL ORELOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Prof. Mărginean Sorina, Școala Gimnazială „Avram Iancu” Alba Iulia

Una dintre abordările cele mai noi ale învățării o reprezintă educația nonformală. Dacă până acum câțva timp educația nonformală se realiza doar în afara orelor de curs, în prezent, în ciclul primar, prin abordarea interdisciplinară a disciplinelor școlare, se îmbină educația formală cu cea nonformală. Aceasta din urmă are menirea de a realiza legătura dintre cunoștințele predate în timpul orelor de curs și punerea lor în practică. Libertatea de exprimare a elevilor este încurajată, activitățile sunt organizate în concordanță cu dorințele copiilor, la propunerea lor și chiar dacă uneori elevii sunt evaluați, acest lucru nu creează disconfort. Spontaneitatea, imaginația și creativitatea sunt încurajate și dezvoltate în cadrul acestor ore.

Problemele care apar în legătura cu acest tip de abordare a orelor vin din cel puțin trei direcții. Prima dintre ele este în legătură cu competențele cadrelor didactice de a preda integrat și de a îmbina cele două tipuri de educație. În acest sens, s-au organizat mai multe serii de formare, dar nu toți învățătorii au reușit să participe la aceste cursuri, condiția fiind ca în anul școlar următor perioadei de formare aceștia să predea la clasa pregătitoare. Prin urmare, mulți învățători nu au putut să se familiarizeze cu acest tip de abordare, iar Ministerul Educației s-a bazat pe spiritul autodidact al celor lăsați pe dinafară. A doua direcție din care pot apărea probleme o voi transforma într-o întrebare: **în ce măsură teoria se va aplica în practică? Putem vorbi aici și de rezistența la schimbare, depășită doar cu studiu individual, cu voință și real interes, care nu le lipsesc cadrelor didactice, dar și de o programă încărcată, nerealistă, cu care suntem obligați să turnăm în mințile elevilor noștri o multitudine de informații care depășesc particularitățile de vârstă ale acestora. În ceea ce privește a treia dificultate cu care sistemul de învățământ se poate confrunta în combinarea celor două tipuri de educație putem vorbi despre lipsa de continuitate a programului în clasele gimnaziale.**

Depășind toate acestea, nu se poate nega plusul de valoare pe care educația nonformală în aduce dacă este folosită în îmbinare cu educația formală. Animația este un instrument al educației nonformale, cu rolul de relaționare profesor-elev, dar și elev-elev și are o multitudine de funcții: cea de socializare, de adaptare și integrare, favorizează comunicarea, funcția ludică și recreativă, cea educativă și de culturalizare, de reglare socială. Vă voi prezenta în cele ce urmează câteva activități de acest tip, care pot fi integrate în orele de curs și care aduc voieșie, au caracter stimulant, distractiv, dar care ajută la învățarea unor norme, reguli, chiar și definiții.

1. Bună dimineața! -cu rol de socializare: Grupul elevilor se împarte astfel: jumătate dintre ei vor forma un cerc, dar vor sta cu fața spre exteriorul lui, elevii din cealaltă jumătate stau în cerc, cu fața în interior, înconjurând celălalt cerc format deja. Astfel, elevii vor forma perechi, față în față. Vor cânta și vor executa mișcările descrise. La finalul cântecului, elevii din cea de-a doua jumătate, se mută cu un pas mai în dreapta, ajungând astfel în fața altui copil. Se repetă cântecul, până când copiii ajung în poziția inițială.

”Bună dimineața! (se dă noroc cu mâna dreaptă) / **Bună dimineața!** (se dă noroc cu mâna stângă) / **Cum te** (se lovesc picioarele cu palmele de două ori) **simți tu** (se bat palmele de două ori – ca la aplauze) **azi?** (copiii bat palmele cu mâinile ridicate) / **Poți să cânti** (elevii ”bat palma” cu mâna dreaptă) / **Poți să înveți** (elevii ”bat palma” cu mâna stângă) / **Mereu poți** (se lovesc picioarele cu palmele de două ori) **să te** (se bat palmele de două ori – ca la aplauze) **joci!** (copiii bat palmele cu mâinile ridicate).

2.Zbor neîntrerupt: învățătorul va pregăti baloane de trei culori diferite, în număr egal. Fiecare copil primește un balon pe care își va scrie numele cu un marker și ceea ce vor dori să ajungă în viață (o meserie). La ”Start” elevii vor arunca baloanele în aer, iar sarcina lor este de a le menține cât mai mult așa, să nu-l lase să ajungă pe sol. Viitorul este al nostru, (balonul) noi îl direcționăm, suntem responsabili unde vom ajunge. Dacă baloanele nu sunt susținute mereu ele ajung pe pământ și se pot sparge. Prin urmare înțelegem că avem nevoie de susținere și muncă pentru un viitor bun. Jocul se poate diversifica prin împărțirea în trei grupe în funcție de culoarea balonului. Elevii dintr-o grupă se pot ajuta în menținerea balonului. Mai mulți copii au o mai mare putere de menținere, deci munca în echipă are un mai mare succes.

3. Pătratul emoțiilor: în sala de clasă sunt plasate patru indicatoare astfel încât să formeze un pătrat. Pe fiecare indicator este scris un cuvânt (sentiment): bucurie, tristețe, furie, frică. Învățătoarea citește câte o propoziție și elevii sunt invitați să meargă în oricare dintre vârfurile pătratului, acela care reprezintă cel mai bine felul în care ei ar reacționa la situația descrisă. Dacă nici un punct nu i se potrivește, atunci va face un pas în afara pătratului. Copiii vor explica alegerile făcute.

Situații posibile: Nu ești invitat la ziua celui mai bun prieten.; Ai pierdut o piesă din jocul pe care l-ai primit cadou.; Un coleg te împinge, cazi și te lovești.; Mama îți interzice să te uiți la desene animate deoarece este târziu și ora de culcare deja a trecut.; Ai spart vaza preferată a bunicii.; Echipa din care faci parte pierde meciul.; Un câine mare se apropie de tine.; Colega ta de bancă îți împrumută radiera, la nevoie.; ș.a.m.d.

4. Ghici la cine mă gândesc! (îmbunătățirea abilităților de relaționare și de comunicare): elevii stau pe covor, așezați în cer. Un copil se va gândi la unul dintre copiii prezenți (sau la un obiect, animal etc.). Ceilalți vor pune întrebări, dar cel care răspunde nu va vorbi, va avea doar două indicatoare: unul pe care scrie DA și unul pe care scrie NU, pe care le va arăta ca răspuns. La finalul jocului, învățătoarea va adresa următoarele întrebări: Cât de bine vă cunoașteți colegii? V-a ajutat acest joc să îi cunoașteți mai bine? Vă doriți să fiți mai bine cunoscuți de către colegii voștri? La ce vă ajută să vă cunoașteți mai bine colegii?

5. Poezie despre oameni (facilitarea exprimării): învățătorul va împărți câte o foaie fiecărui copil. Pe aceasta este scrisă următoarea strofă: ”Orașul/Satul meu este plin de oameni / În el trăiesc cu toții și muncesc / Nevoie e-n oraș/sat de fiecare / Doar despre câțiva am să vă povestesc...” . Elevii vor continua poezia, fără a li se da indicații suplimentare pentru a le stimula capacitatea de a lua decizii și a le oferi posibilitatea de a se exprima liber. La final, poeziile pot fi citite, votate și premiate.

6. Dubluri (dezvoltare cognitivă, atenție): Un elev spune o poveste (care poate fi una pe care a citit-o sau una inventată de el), iar ceilalți se plimbă. Vor fi atenționați de la început ca atunci când vor auzi atunci denumirea unui animal (sau a unei culori, a unui organ intern, a unei figuri geometrice etc.) va trebui să execute o anumită mișcare: să se așeze pe covor pentru o jumătate de minut, sau să rămână nemișcați, să-și atingă nasul, sau oricare altă variantă propusă de elevi. Cel care va greși va trebui să continue povestea, va deveni dublura ”scriitorului / povestitorului”.

Bibliografie:

*** - 100 de idei de educație nonformală; Organizația Națională Cercetășii României în parteneriat cu Asociația CREATIV, octombrie, 2010

Bianca Elena Mărginean, Corina Sanda Millea, Nicoleta Popa; Prin joc spre aventura cunoașterii – manual de dezvoltare personală; Ed. Grinta, Cluj-Napoca, 2014

Ovidiu Panaite; Prin joc spre viață; Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2011

INSTRUIREA PRIN PROIECTE – O METODĂ ALTERNATIVĂ MODERNĂ

Prof. Mihălțan Maria, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia

Proiectele educaționale completează activitatea școlară cu educația extrașcolară și educația familială. Ca activitate intenționată și orientată, educația extrașcolară/non-formală, permite dezvoltarea competențelor elevilor, cultivarea interesului și dezvoltarea înclinațiilor și talentelor acestora pentru anumite domenii.

Învățarea pe bază de proiecte este un model de instruire care îi implică pe elevi în activități de investigare a unor probleme obligatorii și au drept rezultat obținerea unor produse autentice. Proiectele destinate să sporească oportunitățile de învățare ale elevilor pot varia foarte mult în ceea ce privește conținutul și aria acoperită și pot avea loc la diferite niveluri de învățământ. Cu toate acestea, tind să aibă în comun câteva trăsături definitorii. Proiectele se dezvoltă pornind de la întrebări provocatoare care nu pot primi răspunsuri prin învățarea bazată pe memorare. Prin proiecte, elevii își asumă roluri active — cel care rezolvă problema, cel care ia decizia, cel care efectuează investigații, responsabilul cu documentarea. Proiectele servesc unor obiective educaționale specifice, semnificative; ele nu sunt diversivități sau adaosuri la curriculumul „real”.

Investigația presupune o gamă largă de activități legate de curiozitatea noastră naturală în legătură cu lumea care ne înconjoară. În contextul educației, investigația dobândește un înțeles specific. Profesorii care folosesc această tehnică drept strategie didactică îi încurajează în mod normal pe elevi să pună întrebări, să planifice și să desfășoare acțiuni de căutare de informații, să facă observații și să reflecteze la ceea ce au descoperit. Totuși, aceasta nu este o definiție statică. Chiar și la nivelul unei singure clase, activitățile de investigație se pot desfășura după un continuum - între activități mai structurate dirijate de profesor și activități deschise, mai libere, dirijate de interesele elevilor (Jarrett, 1997).

Avantajele învățării bazate pe proiecte. Un număr din ce în ce mai mare de cercetări susțin utilizarea învățării prin proiecte în școli cu scopul de a implica elevii, a reduce absenteismul, a stimula dezvoltarea capacităților de învățare prin cooperare și a crește performanțele școlare (George Lucas Educational Foundation, 2001).

Pentru elevi, avantajele învățării bazate pe proiecte înseamnă:

- * Creșterea prezenței la ore, creșterea gradului de încredere în sine și îmbunătățirea atitudinii față de învățare
- * Beneficii de natură școlară la fel de mari sau mai mari decât cele generate de alte modele, elevii implicați în proiecte asumându-și o responsabilitate mai mare pentru propriul proces de învățare decât în cazul activităților bazate pe modele tradiționale.
- * Posibilități de dezvoltare a unor abilități complexe, precum capacități cognitive de nivel superior.
- * Acces la o gamă mai largă de oportunități de învățare în sala de clasă, oferind o strategie de implicare a elevilor din medii culturale diverse.

Pentru mulți elevi, acest stil de învățare este unul foarte atractiv deoarece derivă din autenticitatea experiențelor. Elevii își asumă rolul și comportamentul celor care lucrează într-un anumit domeniu. Fie că realizează un film documentar despre probleme de mediu, elaborează o broșură turistică pentru a evidenția locurile cu semnificație istorică din comunitatea lor sau realizează o prezentare multimedia despre argumentele pro și contra construirii unui mall, elevii sunt implicați în activități reale, care au semnificație dincolo de sala de clasă sau școală.

Pentru profesori, printre avantajele suplimentare, se numără dezvoltarea profesionalismului și a colaborării cu colegii, precum și posibilitățile de a construi relații cu elevii (Thomas, 2000). În plus, mulți profesori apreciază disponibilitatea unui model care se adresează unor categorii diverse de elevi prin existența unei game variate de oportunități de învățare. Profesorii descoperă că elevii care beneficiază cel mai mult de învățarea prin proiecte tind să fie aceia în cazul cărora metodele de instruire tradiționale nu sunt eficiente (SRI, 2000).

O nouă abordare a educației prin derularea proiectelor educaționale de colaborare în parteneriat internațional, Platforma eTwinning nu oferă doar o satisfacție profesională și personală,

ci oferă o schimbare reală în cadrul dezvoltării profesionale a cadrelor didactice, întărește sentimentul de apartenență la o comunitate profesională (europeană) a cadrelor didactice și crește motivația elevilor pentru cunoaștere și învățare. Etwinning oferă posibilitatea cunoașterii și a comparării altor sisteme de învățământ și transpunerea curriculumului formal în activități educaționale interesante.

„Școlile să fie nimic altceva, decât ateliere pline de activitate. Numai astfel vor putea să probeze toți, în propria lor practică, adevărul că: învățând pe alții ne învățăm pe noi înșine.” Jan Amos Comenius

Parteneriatul educațional tinde să devină un concept central pentru abordarea de tip curricular flexibilă și deschisă a problemelor educative. În abordarea curriculară a educației se identifică nevoia cunoașterii, respectării și valorizării diversității. Este vorba de o diversitate care presupune unicitatea fiecărei ființe umane și multiculturalitatea. Amprenta culturală este importantă pentru că determină bogăția diversității la nivelul grupului social.

Parteneriatul educațional se desfășoară împreună cu actul educațional propriu-zis. El se referă la cerința ca proiectarea, decizia, acțiunea și colaborarea dintre agenți educaționali. Parteneriatul educațional urmărește transformarea reală a elevilor în actori principali ai demersului educațional, urmărindu-se atingerea unor obiective de natură formală, informală, socio-comportamentală.

Platforma europeană eTwinning, www.etwinning.net oferă posibilitatea cadrelor didactice de a crea parteneriate de colaborare interșcolară, între elevi. Pe această platformă, cadrele didactice pot implementa proiecte educaționale în parteneriat cu colegi din țări europene, proiecte care vizează obiective de formare și de dezvoltare a competențelor elevilor în diverse domenii. Prin intermediul platformei, eTwinningii au acces la o rețea europeană și oportunități pentru dezvoltare profesională, prin colaborarea în proiecte internaționale și prin participarea la seminarii internaționale de formare/schimburi de experiență. Elevii și cadrele didactice au acces la un cadru activ de învățare, la instrumente pedagogice care integrează noile tehnologii în procesul didactic.

Platforma eTwinning.net oferă: instrumente pedagogice care integrează noile tehnologii în procesul de învățare; cunoașterea țărilor participante; posibilitatea implicării în activități curriculare comune; participarea profesorilor la o rețea europeană și oportunități pentru dezvoltare profesională, prin colaborarea în proiecte internaționale și prin participarea la seminarii internaționale de formare/schimburi de experiență; un cadru atractiv de învățare pentru elevi și pentru profesori; recunoașterea oficială și o mai mare vizibilitate a activității participanților la nivel național și european; premii anuale și certificate naționale și europene de calitate pentru cele mai bune proiecte.

Bibliografie:

CUCOȘ, C. (2000) *Educația, dimensiuni culturale și interculturale*. Iași: Polirom

ISTRATE, O. et al. (2013) *Rolul proiectelor educaționale realizate prin parteneriate școlare internaționale. Raport preliminar eTwinning RO12*. București: TEHNE- Centrul pentru Inovare în Educație.

EXPRESIILE IDIOMATICE

Prof. Kusztoș Alexandra, Școala Gimnazială „Ion Bianu” Valea Lungă

Expresiile idiomatice sunt rar întâlnite în manualele școlare de limbă franceză, dar atunci când apar este bine să le explicăm pornind de la originea formării lor, în perioada respectivă, pentru a le înțelege cât mai bine sensul.

Moderne sau învechite, aceste expresii idiomatice constituie un domeniu de care s-a uitat puțin, deși atunci când întâlnim câte una, inevitabil schițăm un zâmbet, deoarece rolul lor, era pe de o parte, părăsirea limbajului de lemn, încărcat cu expresii pretențioase, și explicarea lucrurilor într-o manieră mai destinsă. Prin urmare, întâlnim din când în când unele expresii precum „*a pus carul în fața boiler*” sau „*a trăit ca un câine*” ori „*s-a pierdut ca măgarul în ceață*”.

O bună parte din aceste expresii conțin denumiri de animale, constatând de-a lungul timpului o adevărată asemănare între lumea umană și cea animală, din punct de vedere comportamental, și subliniind totodată, încă din vremuri primitive, legătura omului cu companionul său de origine animală.

Vom da curs câtorva expresii idiomatice care conțin denumiri de animale, fie domestice, fie sălbatice, și le vom explica etimologia.

Câinele este cel mai familiar animal, apărut pe pământ în urmă cu aproximativ un milion de ani, considerat cel mai fidel prieten al omului, prezent atât în mit și credințele vechi, cum ar fi ghidul omului în obscuritatea morții, dar și în realitate, însoțitor al stăpânului său pretutindeni, singurul cu delicata misiune de a conduce persoanele care suferă de cecitate, chiar și apărător neobosit al patriei.

Deși îndeplinește asemenea roluri în viața omului, adesea întâlnim și ***avoir un mal de chien*** (fig., fam.) = *a suferi ca un câine*, expresie folosită când ne aflăm într-o situație extrem de dificilă, fără a avea cui să ceri ajutor, asemenea unui câine abandonat. O altă expresie ar fi ***être malade à crever comme une bête, comme un chien*** (fam.) = *a fi bolnav ca un câine*, referindu-ne la o persoană care este foarte bolnavă. ***Vivre comme chien et chat*** (fig., fam.) = *a trăi ca și câinele cu pisica*, putem spune atunci când nu există o modalitate de a ne înțelege cu celălalt, ca și cum ar fi inamici, exact cum, din timpuri străvechi știm că nu se înțeleg deloc pisicile și câinii. ***Suivre quelqu'un comme un caniche, comme un toutou*** (fig., fam.) = *a se ține de cineva ca un câțeluș* (fig., fam.), înseamnă a urma pe cineva pas cu pas, a nu ști cum să reacționezi într-o situație dacă rămâi singur.

Pisica este blândă, atașată căminului, dar în același timp independentă și cu o privire misterioasă, imaginea sa pătrunzând în lumea literaturii și a desenelor animate. ***Appeler un chat un chat, les choses par leur nom*** (fig., fam.) = *a spune lucrurilor pe nume* (fig., fam.), expresie folosită atunci când dorim să ne exprimăm clar, fără loc de interpretare, într-o manieră directă. ***Faire le souris avec le chat*** (fig., fam.) = *a se juca de-a șoarecele și pisica* (fig.), se referă la o „luptă” pe care cel care o conduce știe că o va câștiga, dar îi oferă adversarului o speranță.

Păsările reprezintă o bogată sursă de inspirație lingvistică: ***se coucher comme (avec) les poules*** (fig., fam.) = *a se culca odată cu găinile* (fig., fam.), expresie utilizată, în mod ironic, când se termină muncile pe afară, sau în casă și când ne retragem în colțișorul nostru, relaxați, cu impresia că toată treaba e gata o dată cu apusul soarelui. ***Pratiquer la politique de l'autruche*** (fig., fam.) = *a duce politica struțului* (fig., fam.), *a se eschiva*, include o atitudine de teamă, de refuz, de

limitare în fața unui pericol, bazată pe comportamentul struțului, care, de teama vânătorului, se ascunde cu capul în nisip, crezând că pericolul a trecut dacă nu îl mai vede. **Être vaniteux comme un paon** (fig., fam.) = a se înfoia ca un păun (fig., fam.), spunem atunci când cineva se laudă, mai mult decât ar trebui, întocmai ca un păun, care e simbolul mândriei, mai ales atunci când își etalează frumoasele pene ale cozii.

Iepurele, se regăsește și el în lumea lingvistică grație darului său de a fugi foarte repede: **courir comme un lapin** (fig., fam.) = a fugi iepurește, ca săgeata, teama stând la baza acestui fenomen întâlnit și printre oameni.

Porcul, un animal atât de docil încât se sacrifică pentru bunăstarea omului, cel puțin o dată pe an, este subiectul multor expresii, dintre care amintim doar una, probabil cea mai reprezentativă: **être sale comme un cochon, un porc, un porceau** (fam.) = a fi murdar ca un porc (fam.). Traducerea vorbește de la sine, după o muncă grea sau copilul după o joacă zdravănă, arată într-adevăr ca și imaginea cea mai cunoscută a prietenului nostru necuvântător.

Observăm așadar că anumite caracteristici nu ne deosebesc de aceste animale, care ne înconjoară, ne bucură sau ne servesc pentru anumite scopuri. Știm cu toții pentru ce anume e renumit un măgar sau un catâr, pentru încăpățănarea sa, aceasta dând naștere unei des utilizate expresii: **être têtue comme un âne, comme une mule** (fam.) = a fi încăpățânat ca un catâr (fam.), a nu admite o altă variantă sau soluție, a nu ceda nici măcar în fața unor argumente.

Lupul, subiect al desenelor animate, al poveștilor, al folclorului popular, al fabulelor, atât românești cât și franceze, își păstrează spiritul sălbatic și independent, refuză îmblânzirea și de aceea are o foame grozavă: **avoir une faim de loup** (fam.) = a-i fi o foame de lup (fam.).

Omul și maimuța sunt singurele ființe care aparțin ordinului primatelor, maimuța fiind recunoscută pentru amuzamentul pe care îl provoacă, imitând, pentru inteligența și sociabilitatea sa. **Faire le singe** (fam.) = a se maimuța (fam.), expresie ce desemnează comicul unei persoane care îi distrează pe ceilalți cu grimasele sale și cu agitația zgomotoasă.

Mettre la charrue avant (devant) les bœufs (fig., fam.) = a pune carul înaintea boilor (fig., fam.); a face ceva anapoda (fam.)- carul tras de boi este o imagine a logicii pure, prin urmare, inversând locul celor două elemente, se strică ordinea, și lucrurile nu mai ies așa cum ne dorim, de regulă, din cauza grabei.

Prendre le taureau par les cornes (fig., fam.) = a lua taurul de coarne (fig., fam.)- din vremuri străvechi, taurul și-a lăsat amprenta asupra minții omului ca simbol al forței sale, dar și al pericolului, fiind ilustrat în picturile rupestre. Așadar, pericolul se înfruntă, căutând modalități de a-i face față.

Ménager la chèvre et le chou (fig., fam.) = a împăca și capra și varza (fig., fam.), expresie ce conține două elemente care se opun, imaginea stăpânului și a supusului. Originea acestei expresii se regăsește într-o poveste veche, în care un om trebuie să traverseze lupul, capra și varza peste un râu. Podul este prea îngust și barca prea fragilă pentru a-i trece pe toți. Problema apare când omul își dă seama că nu poate lăsa împreună pe același mal capra cu varza sau lupul și capra. Astfel că duce capra pe un mal, lupul și varza rămânând împreună fără a prezenta vreun risc. Traversează varza pe malul opus, se întoarce după capră, o ia cu el, o lasă pe mal, în timp ce îmbarcă lupul, ducându-l pe malul unde se află varza. Apoi revine după capră, ducând-o în final pe malul unde așteaptă lupul și varza, toți trei regăsindu-se în stare perfectă de înțelegere, alături de paznicul lor. În secolul XIII se cunoaște deja această expresie și desemnează abilitatea purtării unei discuții.

Être heureux comme un poisson dans l'eau (fig., fam.) = a fi în elementul său, ca peștele în apă, expresie ce ne este foarte cunoscută, face trimitere la siguranța pe care o resimțim într-un anumit domeniu, sau într-un anumit loc, la familiaritatea fiecăruia cu mediul respectiv. A intrat în uz din secolul XVII.

Expresiile idiomatice dau viață limbii pe care o vorbim, sensul figurat predomină în aceste expresii și ajută la exprimarea ambiguităților, a tentelor ironice sau umoristice, ne îndepărtează de limitele unui vocabular plin de norme și reguli. Interesantă este de asemenea corespondența celor două limbi romanice, și legătura stabilită între acestea, dată nu doar de originea comună, ci și de evoluția acestora în diferite contexte istorico-lingvistice de-a lungul timpului.

Bibliografie :

1. GORUNESCU, Elena, Dicționar frazeologic francez-român, român-francez, București, Teora, 2005.
2. GRÉVERAND, Gérard, *Nom d'un chien. Les animaux dans les expressions du langage courant*, Paris-Gembloux, Éditions J. Duculot, 1988.
3. RAT, Maurice, *Petit Dictionnaire des Locutions Françaises. Principales locutions et expressions usuelles, groupées alphabétiquement, avec leurs sens et leur origine*, Nouvelle édition revue et augmentée, Paris, Éditions Garnier Frères, 1986.

SINCRONISMUL OPEREI CAMILPETRESCIENE CU LITERATURA EUROPEANĂ

Prof. Bonea Alina-Narcisa, Școala Gimnazială Nr. 10 Satu Mare

Camil Petrescu este un creator *modern* al perioadei interbelice. Ne surprinde chiar și în prezent prin aderențele clasice ale atitudinilor sale critice. Datorită acestei calități, se izolează de orientările artiștilor din literatura română a vremii. Ideile sale inovatoare, opera și personalitatea sa fiind înțelese abia în prezent. Mircea Zăciu îl consideră pe Camil Petrescu excesiv novator pentru direcția tradiționalistă și anacronic, ori măcar nereceptiv la nou, pentru zonele de avangardă.

În ciuda faptului că teoretic era antimaiorescian, în fibra sa cea mai adâncă, poziția sa critică e una maioresciană. Camil Petrescu manifestă predilecție pentru polemică, oroare de mediocritate, denunțarea imposturii și o formă de conservatism estetic. Atacul universității, academiei, premiilor literare, a orientării revistelor nu este altceva decât o reluare a ideii *formelor fără fond*. Modul de exprimare e unul sarcastic, superior, sugerând conștiința valorii. Unde Maiorescu observă o incompatibilitate temperamentală, Camil Petrescu vede un *dualism*, o *corelație* între forța iruptivă a geniului și spiritul critic ce funcționează precum un *ochi întors înăuntru*, asumându-și *funcția regulativă a plăsmuirii*.

În prefața la *Teze și antiteze*, Camil Petrescu realizează o mai puternică reliefare a caracterului normativ al criticii, privită fenomenologic ca un factor activ și militant în planul general al culturii. Putem observa caracterul *tranzitiv* și opoziția față de cei *ce consideră acțiunea critică drept o creație, ba uneori o creație vie cu pretenția de a fi uneori superioară ei*.

Critica, în consens cu acțiunea maioresciană, trebuie să păstreze și să îndrume creația înspre autenticitate. Criticul devine *expertul care denunță sticla prezentată drept diamant. El nu organizează formula estetică a unei generații, adică moda unei generații, ci, coroziv, precipită producția actuală ca să rămână platina valorilor superioare*. Camil Petrescu optează pentru o estetică și o critică *fenomenologică*, pornește de la ideea de valoare, dar se întoarce de fapt la o perspectivă clasică, prin nevoia de restaurare a unei esențe și a raportării la un criteriu.

În *Teze și antiteze*, Camil Petrescu atacă principalele coordonate ale tradiționalismului. Romancierul consideră că sentimentul naționalist nu implică o conștiință românească autentică. Conștiința este *în esența ei o existență fenomenologică, alcătuită din semnificații* și doar prin analiza acestei dimensiuni a coordonatelor se poate ajunge la concluzii pertinente.

În ciuda faptului că în acea perioadă orientarea era către subiectiv, Camil Petrescu alege dintre cunoaștere și cazuistică, verificare și mântuire, problematica de cunoaștere. În literatura momentului, primează experiența brută. Pentru Camil Petrescu finalitatea rămâne literatura de cunoaștere. El este un adept al autenticității și al disocierilor privitoare la îndoitul sens al ideii de experiență, cu delimitări de acțiunea superficială a jurnalului.

Proza românească, invadată de lirism, suferea un handicap ce a dus la nașterea sămănătorismului – ca incapacitate de asimilare a structurilor supranaturale – și a pitorescului – ipostază prin excelență lirică. Realizarea unei noi viziuni epice era împiedicată și de tipizările naive, cromatismul stilistic, scrisul frumos ce ascundea sub masca lui sărăcia de gândire.

Structura preconizată de Camil Petrescu vizează obiectivitatea: *Duișia, idilicul și pitorescul sunt înlocuite cu analiza lucidă, iar în vreme ce sentimentalismul aderent și inaderent în proza de până acum afecta obiectivitatea prozei balzaciene la persoana a treia, rămânând excesiv liric – subiectivă totuși, proza substanțială, afectează formal narațiunea la persoana întâia, realizând însă structuri de o reală, indiscutabilă obiectivitate.*

Fundamentând filosofic o structură, scriitorul reconstruie o întreagă psihologie raționalistă și voluntaristă. Autenticitatea eroilor devine echivalentă cu raționalitatea, cu luciditatea lor, care sprijină intensitatea pasională a experiențelor, clarificând senzația de realitate și neparalizând voința.

Spațiul în care se consumă *jocul ideilor* își propune singur demarcațiile asumate de omul clasic. Chiar fără să o prevadă, mai mult decât tentația permanentă a lui Bergson, Proust sau Husserl, în fibra temperamentală și speculativă a scriitorului nostru își prelungește ecoul *Tratatul despre pasiunile sufletului*, prin care Descartes instaura despotismul luminat al Rațiunii.

Camil Petrescu este cel care prin opera lui fundamentează principiul sincronismului. Altfel spus, contribuie la sincronizarea literaturii române cu literatura europeană prin aducerea unor noi principii estetice ca: autenticitatea, substanțialitatea, relativismul și prin crearea personajului intelectual, lucid și analitic, în opoziție cu ideile vremii, care promovau *o duzină de eroi plângăreți*.

Apariția celui de-al doilea roman al lui Camil Petrescu, *Patul lui Procust*, la scurtă vreme de primul succes obținut prin *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, a însemnat un eveniment cu totul deosebit, novator în fundamentarea romanului românesc modern. Cele două romane, întregesc proza mare din perioada interbelică, fixându-i locul scriitorului printre romancierii de frunte ai literaturii naționale. Este dezbătută drama intelectuală, precum în primul roman, dar aici, intelectualul este văzut din mai multe unghiuri: din jurnalul lui Fred Vasilescu, din părerile Emiliei, din părerile scriitorului și ale prietenei lui George Demetru Ladima.

Prin *Patul lui Procust*, pătrunde în literatura noastră prima influență identificabilă a artei literare a lui Marcel Proust. Exprimarea adevărului în literatură este norma morală fundamentală a lui Camil Petrescu. Acesta opinează că literatura trebuie să ilustreze *probleme de conștiință*, pentru care este neapărată nevoie de un mediu social, în cadrul căruia acestea să se poată manifesta.

Autenticitatea și substanțialitatea, realitatea înțeleasă ca flux al conștiinței, îl situează pe Camil Petrescu ca un scriitor de primă mărime în înnoirea formulelor estetice ale romanului românesc în sincronizarea cu spiritul european.

Camil Petrescu și-a conceput narațiunea ca pe o permanentă evadare din matricea auctorială, căci vocile narative fac o confesiune prin empatie. Schimbarea rolurilor precum și a raporturilor narator-personaj țin de o schemă, conform căreia cunoașterea presupune *o confruntare între sferele conștiinței pure*. Fenotextual, romanul uzează de mijloace dramaturgice, iar la nivel narativ, cultivă enunțul progresiv și discontinuu prin interferența confesiunii cu spațiul dialogic.

Camil Petrescu realizează în romanul *Patul lui Procust* adevărate *dosare de existență*, toate fiind confesiuni de conștiință pe care fiecare personaj-narator le face pe baza reflectării realității în propria conștiință. *Patul lui Procust* este o adevărată artă poetică a romanului, este o sinteză originală a formulelor estetice moderne. Camil Petrescu este un analist lucid, utilizând observația, introspecția, tehnica de jurnal.

Camil Petrescu știe că existența omenească trebuie să fie înfățișată în roman precum ea își consumă flacăra, prezentată în interacțiune cu existența celorlalți oameni pe diverse planuri: intim, public, social, monden, economic etc. Romanul său apare într-o eră literară nouă, era condiției umane. Judecând fondul însuși al realizării, constatăm faptul că apare o completare a calităților de analist incisiv ale lui Camil Petrescu cu toate elementele pe care i le-a adus studiul lui Proust. Cu *Patul lui Procust* pătrunde în literatura noastră prima influență identificabilă a artei literare a lui Marcel Proust.

Proustianismul lui Camil Petrescu e doar unul din elementele sincronice ale secolului care se depărtase de Balzac, îndreptându-se spre Beckett. Camil Petrescu nu părăsește romanul social căruia îi sunt specifice critica moravurilor, satira parvenitilor, a politicienilor lipsiți de scrupule și analiza implicațiilor sociale ale unor drame intime precum cele ale lui Ladima și Ștefan

Gheorghidiu, dar remarcă de asemenea, interesul epocii pentru cosmos și rolul nou deținut de om în universul mult mai vast decât imaginat. Moartea, în aceste spații întinse, domină, existența fiind o aventură restransă, marcată de o continuă amenințare, fiind *o întâmplare care putea să nu aibă loc, o eroare care poate fi îndreptată*.

Camil Petrescu a dorit să realizeze un roman care să fie un exemplu de anticompoziție, anticaracterologie, însă, din exces de premeditare, rezultatul a fost altul decât cel așteptat. *Observații de detaliu sunt pline de viața concretă, autentică, iar coincidențele și interferențele destinului sunt realizate magistral (...), spunea Ovid. S. Crohmălniceanu.*

Apropierea de Balzac se susține și prin puterea specifică de a plăsmui viața, încât chiar acolo unde firul acțiunii e rupt, întoarcerea în timp nu reprezintă decât dorința de a crea iluzia incidentalului vieții. Ideea că scriitorul român nu creează un roman al subiectivității, al introspecției, în genul lui Marcel Proust, e subliniată chiar la apariția *Patului lui Procust*. G. Călinescu remarcă: *La d. Camil Petrescu nu există introspecție, ci creație obiectivă.*

Creația obiectivă are trăsătura care îl caracteriza în primul rând pe Balzac, maestru al minuției. Pasiunea pentru amănunt la Camil Petrescu e de factura balzaciană. Aceasta este și un reflex al *monadologiei* husserliene, în conformitate cu care veșnicia se află în orice lucru, oricât de mărunț. Înmulțirea unghiurilor de perspectivă, sondarea în medii deosebite, contextul social al individului, complicitatea personajelor sunt caracteristici care nu se pot realiza decât prin puterea observației.

Camil Petrescu nu este imitator al lui Proust, nu are același temperament ca Proust, însă se întâlnesc pe plan teoretic. Această întâlnire e sincronă și concordantă celei cu Husserl. Camil Petrescu s-a întâlnit cu Proust pe terenul funcției de cunoaștere atribuită artei literare, identificând în metoda proustiană coincidențe remarcabile cu metoda fenomenologiei.

Bibliografie:

1. Camil Petrescu, *Teze și antiteze*, Ed. Cultura Națională, 1936;
2. G.Călinescu, *Camil Petrescu, Patul lui Procust*, în *Viața românească*, XXV, 3, 1933;
3. Georgeta Horodincă, *Camil Petrescu- romancier modern*, în *Viața românească*, XXII, nr.3, martie 1969
4. Mircea Zăciu , *Un clasic printre moderni în Clasici și contemporani*, Ed. Didactică și pedagogică, R.A., București, 1994;
5. *Note despre romanul românesc dintre cele două războaie, un articol inedit de Camil Petrescu în Ramuri*, II (1965), nr. 12;
6. Ov. S. Crohmălniceanu, *Literatura autenticității și experienței. Camil Petrescu...*, în *Literatura română între cele două războaie mondiale*, I, București, Editura pentru literatură 1967.

EDUCAȚIA ÎN RÂNDUL ELEVILOR ROMI (I)

Prof. Poptelecan Călin, Școala Gimnazială „Toma Cocișiu” Blaj

Despre participarea copiilor de etnie romă la educație este un fenomen neglijat, având cauze complexe cât și o implicare istorică. Trebuie subliniat în primul rând contextul european, context marcat de fenomenul respingerii și marginalizării acestora în spațiile naționale. Se consideră că identitatea acestora a supraviețuit în primul rând datorită refuzului părinților romi de a-și integra copii în sistemele educaționale cu toate dezavantajele pe care acestea le ofereau. Dar există niște atribute dominante ale acestei minorități și anume marginalizarea, excluderea și sărăcia gravă.

Țara noastră a adoptat în acest sens strategia guvernamentală pentru îmbunătățirea situației romilor, strategie care a presupus înființarea unor structuri administrative și promovarea unor

politici publice pentru ameliorarea condițiilor de trai ale acestora. Bineînțeles din domeniile de intervenție nu putea lipsi educația.

Egalitatea de șanse trebuie să semnifice în fapt posibilitatea de a oferi multiple opțiuni pentru capacități și aptitudini diferite, adică „o educație pentru toți și pentru toate persoanele, indiferent de vârstă și condițiile socio-economice dar în același timp orientată în funcție de nevoile specifice, modalitățile prin care să se evite omogenizarea și în același timp să fie încurajată diversitatea - care să creeze premisele egalității șanselor de acces în viața socială” (Husen, 1975). Această perspectivă enunțată revine însă în actualitate odată cu enunțarea conținutului Memorandumului privind învățarea permanentă prin mesajele transmise în acest sens tuturor statelor membre ale UE dar în același timp și celor în curs de aderare, document ce acordă educației noi dimensiuni și valențe.

Trebuie luați în considerare și factorii de risc cu drept la „exercitarea” dreptului la educație (dimensiunea formală a egalității șanselor), factori care sunt incluși în primul rând de caracteristicile individuale ale copiilor, apoi ale mediului socio-familial și școlar, ale grupurilor sociale din care fac parte copii, etc.

Factorii de risc implicați în reușita școlară și cauzele eșecului școlar cu multiplele sale forme de manifestare, inclusiv abandonul școlar și neșcolarizarea, există diferite modele care așază în „mijloc” copilul, școala sau familia, considerate în mod individual sau în interacțiune.

În cele ce urmează vom prezenta câțiva din factorii care influențează eșecul școlar, astfel:

- a) Individualitatea individului - adică nivelul redus al inteligenței, deficiențele și tulburările de natură intelectuală sau psiho-senzorială sunt cele invocate adeseori ca și cauze ale eșecului școlar de către abordările genetice.
- b) abordarea psiho-afectivă situează în centrul modelului explicativ tot copilul, dar în relație cu mediul familial și școlar, cu influențele pe care aceste medii le exercită în procesul de formare a personalității (De Ajuariaguerra, 1977, Mannori, 1979). Alt aspect important în demersul școlar pentru elev este explicarea situațiilor de eșec, este și atitudinea față de cunoașterea acestuia, sensul pe care -l dă copilul cunoașterii și reușitei sau dimpotrivă eșecului școlar. Atitudinea aceasta se construiește, însă în dependență de „mediul socio-familial” de istoria sa personală, de modul de reacție la întâlnirea cu școala, cu munca orientată spre un scop (Charlot 1990, Charlot, Bantie, Rochese, 1930).

Eșecul școlar și problematica acestuia a fost studiate și din perspectiva definitorie a mediului familial de proveniență, caracteristicile de natură socială, culturală, economică. Astfel un mediu familial defavorizat și defavorizant pentru parcursul școlar al copilului nu poate asigura referințele culturale necesare pentru a putea în acest fel să se valorifice eficient și la timp oferta școlară dar și mai mult nici condițiile materiale pentru susținerea studiilor copiilor.

Nivelul cultural al familiei de origine și de asemenea atitudinea acesteia față de școală pot provoca un retard al dezvoltării intelectuale generale, un retard greu de recuperat cu cât mediul este mai profund dezavantajat.

În acest sens a fost elaborată teoria handicapului socio-cultural, teorie considerată de Charlot (1990) „deficitaristă” (pune accent pe deficit) și „defectologie” (scoate în evidență lacunele elevilor), o teorie care e fondată conform unora pe niște ipoteze nerealiste.

Noțiunea de handicap socio-cultural reduce astfel „un individ la grup” și „raporturile sociale la raporturi spațiale”. Conform acesteia, grupul social este privit ca fiind omogen, ignorându-se contradicțiile în favoarea unei definiri „a categoriilor socio-profesionale” sau a claselor sociale având ca punct de plecare anumite criterii statistice, fără a ține cont de dinamica socială care de fapt este redusă la o „topografie socio-culturală”.

Conform opiniei majorității specialiștilor acestea înclină să admită că probabilitatea eșecului școlar este mai mare în cazul copiilor aparținând unor familii dezavantajate economic și socio-cultural.

Un alt factor care influențează este instituția școlară, astfel conform celor care au dezvoltat concepția, școala este o instituție de „reproducere socială” dat fiind ca aceasta ignoră valorile copiilor proveniți din grupurile defavorizate, promovând în schimb valorile celor proveniți din „clasele favorizate”. Copilul provenit dintr-un mediu defavorizat va intra în conflict cu „stilul

cognitiv” și normele promovate de școală, toate diferite de cele pe care el și familia poate să le adopte și să le respecte, situație care va conduce la inadaptare și eșec școlar”.

Bibliografie selectivă:

1. Jigan, M., Factorii reușitei școlare, București, Editura Grafoart, 1998.
2. Păun E., Școala - abordare socio-pedagogică, Iași, Editura Polirom, 1999
3. Stănciulescu C., Zamfira E., (coord) Țigani, între ignorare și îngrijorare, București, Editura Alternative, 1993
4. *** Raportul Național al Dezvoltării Umane, România 2000, PNUD 2000
5. ***Indicatori privind comunitățile de romi din România, Editura Expert, București, 2002

METODE INTERACTIVE UTILIZATE ÎN CICLUL PRIMAR

Prof. inv. primar Țîra Ioana Maria, Liceul Tehnologic „Alexandru Domșa” Alba Iulia

Specific metodelor interactive este faptul că ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

Dintre acestea, am folosit cu succes metoda de învățare interactivă **MOZAIC**, în predarea temei *Genul substantivelor*. Am lucrat pe grupe de patru elevi. Fiecărui elev din grupă i-am atribuit câte un număr de la 1 la 4. Subiectul abordat l-am împărțit în patru părți, de dimensiuni și grade similare. A urmat o reșezare a elevilor în sală: toți elevii cu același număr au format câte un grup de experți, obținându-se astfel patru grupe. După îndeplinirea sarcinilor de lucru, fiecare grupă de experți, elevii specializați fiecare într-o parte a lecției, au revenit în grupurile inițiale și *au predat* colegilor partea pregătită cu ceilalți experți. Astfel, în fiecare grup inițial am avut patru elevi specializați. Fiecare elev a avut responsabilitatea predării și învățării de la colegi. Am folosit următoarele fișe de lucru:

Experți 1

1. Recunoașteți substantivele din textul următor. Precizați ce denumește fiecare, felul și numărul.

„Când eram școlar, bunica mi-a dăruit, spre bucuria mea, o carte despre călătoria cu balonul, alta despre avalanșe și o cutie cu creioane colorate.”

2. Formulați alte sarcini pentru textul dat.

Experți 2

1. Numărați substantivul *școlar* la:

Nr. singular	Nr. plural
(un școlar)	(doi școlari)

2. Dați cinci exemple de alte substantive care se numără la singular **un** și la plural **doi**.

De reținut!

Substantivele care primesc, prin numărare, la numărul singular cuvântul **un** și la numărul plural cuvântul **doi** sunt de **genul masculin**.

3. Formulați alte cerințe prin care să verificați înțelegerea substantivelor de genul masculin.

Experți 3

1. Numărați substantivul *bunica* la:

Nr. singular	Nr. plural
(o bunică)	(două bunici)

2. Dați cinci exemple de alte substantive care se numără **o** la singular și **două** la plural.

De reținut!

Substantivele care primesc, prin numărare, la numărul singular cuvântul **o** și la numărul plural cuvântul **două** sunt de **genul feminin**.

3. Formulați alte cerințe prin care să verificați înțelegerea substantivelor de genul feminin.

Expertii 4

1. Numărați substantivul *balon* la:

Nr. singular Nr. plural
(un balon) (două baloane)

2. Dați cinci exemple de alte substantive care se numără **un** la singular și **două** la plural.

De reținut!

Substantivele care primesc, prin numărare, la numărul singular cuvântul **un** și la numărul plural cuvântul **două** sunt de **genul neutru**.

3. Formulați alte cerințe prin care să verificați înțelegerea substantivelor de genul neutru.

Pentru a mă convinge că fiecare expert s-a făcut înțeles de grupul inițial din care făcea parte, am dat în final o „muncă independentă”:

1. Determinați genul următoarelor substantive: trandafir, casă, ceas.

2. Scrie câte trei substantive la numărul singular la toate cele trei genuri. Treceți-le la plural.

Tot metoda **Mozaic** am folosit-o (la clasa a IV-a) în predarea temei *Acordul adjectivului cu substantivul*. De data aceasta, elevii au fost împărțiți în grupe de doi câte doi, lucrându-se pe perechi. Pentru a evalua modul în care elevii au asimilat noile cunoștințe și deprinderi, le-am cerut să alcătuiască individual o compunere cu titlul **La săniuș** folosind adjectivele: argintie, îmbujorați, moi, călduroase, ude, cenușie, grozavă și să sublinieze substantivele pe care le determina.

Învățătorul trebuie să fie un autentic catalizator al activității, care să încurajeze exprimarea ideilor, să nu permită intervenții inhibante și să stimuleze explozia de idei.

Am folosit brainstormingul cu succes la:

Limba română: - părți de vorbire
- părți de propoziție
- semne de punctuație

Matematică : - unități de măsură
- forme geometrice

Geografie: - Munții Carpați
- ape curgătoare
- câmpiile

Istorie: - figuri de domnitori români

Științe: - medii de viață

EXEMPLE DE TEME:

Literele s-au certat. De ce oare?

Ce părere ai despre....?

Ce s-ar întâmpla dacă....?

Ce l-ați sfătui pe Ionel (din schița „Vizită” de I.L. Caragiale) dacă v-ați juca cu el? Ce ați face în locul lui Ionel?

Ce ați face în locul lui Ștefan cel Mare?

Ce ați face în locul feciorului de împărat?

Ați reacționa ca și personajul principal la una din probleme?

Cum credeți că privește problema X, Y, Z (acestea pot fi personaje, personalități, instituții, părinți, etc?)

Cuvinte -cheie: cartea, prietenia, norul

Imagini –simbol: plante, peisaje, obiecte, oameni

„**Turul galeriei**” urmărește exprimarea unor puncte de vedere personală referitoare la tema pusă în discuție. Elevii trebuie învățați să asculte, să înțeleagă și să accepte sau să respingă ideile celorlalți prin demonstrarea valabilității celor susținute. Prin utilizarea ei se stimulează creativitatea participanților, gândirea colectivă și individuală; se dezvoltă capacitățile sociale ale participanților, de intercomunicare și toleranță reciprocă, de respect pentru opinia celuilalt.

Exemplu :

Tema : Rezolvarea problemelor

Clasa : a IV-a

Colectivul clasei pe care o conduc, de 20 de elevi l-am împărțit în 4 grupe neomogene a câte 5 elevi, asigurând o ambianță stimulativă. Fiecare grupă și-a ales un secretar care a notat raționamentul de rezolvare al problemei, prezentându-l la sfârșitul activității, la evaluare.

La începutul activității, am prezentat elevilor sarcina de lucru: rezolvarea unei probleme aritmetice utilizând cât mai multe modalități de rezolvare : „Trei elevi rezolvă în două luni exerciții, astfel: primul elev rezolvă 250 de exerciții, al doilea elev cu 50 de exerciții mai mult, iar al treilea elev cu 35 de exerciții mai puține decât al doilea elev. Câte exerciții rezolvă cei trei elevi în două luni ?

Pentru realizarea acestei sarcini , elevii au parcurs mai multe etape :

1. Cunoașterea enunțului problemei

Elevii află care sunt datele problemei, cum se leagă între ele, care este cerința problemei, elementul necunoscut al acesteia.

Problema este citită de către învățător o dată apoi de către elevi, lecturarea făcându-se în liniște, fără a deranja celelalte grupe. Se va repeta problema de mai multe ori, fie în grup, fie individual, până la însușirea ei de către toți membrii grupului.

Textul problemei va fi citit expresiv, scoțând în evidență anumite date și legăturile dintre ele, precum și întrebarea problemei. Elevii scriu apoi pe fișele de lucru datele problemei :

3 elevi 2 luni exerciții

I elev 250 exerciții

al II- lea elev cu 50 de exerciții mai mult

al III- lea elev cu 35 de exerciții mai puțin decât al II- lea

Câte exerciții rezolvă elevii în 2 luni ?

2. Înțelegerea enunțului problemei

Elevii au delimitat clar datele problemei, relațiile dintre ele și au depistat întrebările ajutătoare care i-au ajutat să găsească soluția finală a problemei. Au desprins foarte clar cele mai importante elemente ale problemei și au deosebit ipoteza de concluzie prin citirea și recitirea textului problemei dar și prin discuții între toți membrii grupului.

a. Câte exerciții rezolvă al II- lea elev ?

b. Câte exerciții rezolvă al III- lea elev ?

c . Câte exerciții rezolvă elevii în 2 luni ?

3. Analiza problemei și întocmirea planului de rezolvare

În această etapă au fost eliminate elementele ne semnificative din punct de vedere al cerinței matematice și s-a construit drumul de legătură între datele problemei și necunoscuta ei. Elevii au transpus problema în relații matematice prin exerciții de analiză a datelor, a semnificației lor, a relațiilor dintre ele, descoperind practic soluția problemei . Unele grupe au analizat problema sintetic, altele analitic sau în ambele modalități.

4. Alegerea și efectuarea operațiilor corespunzătoare succesiunii din planul de rezolvare

În această etapă elevii au ales și au efectuat calculele din planul de rezolvare, conștientizând semnificația rezultatelor fiecărui calcul, realizând conexiunile necesare și ajungând la rezultatul final. Datorită cerinței inițiale, elevii nu s-au oprit la un singur mod de rezolvare, ci au căutat în continuare cât mai multe posibilități de a ajunge la rezultatul final.

Rezolvare :

Primul mod :

1. Câte exerciții rezolvă al II- lea elev ?

$$250+50=300 \text{ (exerciții)}$$

2. Câte exerciții rezolvă al III- lea elev ?

$$300-35=265 \text{ (exerciții)}$$

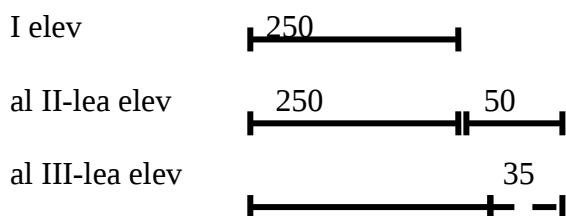
3. Câte exerciții rezolvă elevii în 2 luni ?

$$250+300+265=815 \text{ (exerciții)}$$

Răspuns : 815 exerciții

Al doilea mod :

-au utilizat scheme figurative , modul de rezolvare fiind același:

Al treilea mod:

-problema a fost rezolvată printr-un exercițiu:

$$250+(250+50)+(250+50-35)=250+300+265=$$

$$=550+265=$$

$$=815(\text{exerciții})$$

5. În etapa următoare, de prezentare și evaluare a muncii, elevii au expus pe un perete al clasei ceea ce au lucrat. Secretarii au prezentat (într-un mod cât mai clar și mai concis) cadrul didactic și colegilor din celelalte grupuri produsul final al activității. Fiecare grup a trecut apoi, pe rând, pe la fiecare produs pentru a examina ideea colegilor. Elevii și-au luat notițe și au făcut comentarii pe hârtiile expuse (corecturi, sugestii, alte idei).

6. După turul galeriei, în etapa finală, grupurile și-au reexaminat propriile produse prin comparație cu celelalte, au citit comentariile făcute pe produsul lor, au corectat eventualele greșeli sau au completat lucrarea cu alte modalități de rezolvare a problemei.

Ca punct final, am făcut referiri la modul de lucru al fiecărei grupe.

Această metodă stimulează gândirea și creativitatea elevilor. Ea îi determină pe elevi să caute și să dezvolte soluții pentru diferite probleme, să facă reflecții critice și judecăți de valoare, să compare și să analizeze situații date și îi învață pe elevi să emită și să-și susțină propriile idei. În cadrul acestei metode, conversația, problematizarea, explicația, exercițiul, dobândesc statutul de procedeu didactic.

ESEUL DE CINCI MINUTE este o modalitate de a încheia o oră. Prin această metodă elevii au fost ajutați să își sintetizeze ideile legate de tema lecției, iar ca învățător mi-am format o idee mai clară despre ceea ce s-a întâmplat, în plan intelectual, la acea oră.

TEXT SUPORT : »Vizita» de I. L. Caragiale

- Descrieți, pe scurt, cum era Ionel;
- Imaginați-vă că Ionel era un băiat educat. Găsiți un alt final întâmplării.

Pentru a realiza metoda **CADRANELE**, pagina este împărțită în patru părți prin trasarea a două drepte perpendiculare. Cadranul se numerează de la unu până la patru. În metoda cadranelor pot fi cuprinse patru obiective din ziua respectivă, ca de exemplu:

- **Cadranul 1** : Identificați și apoi scrieți ideile principale din text
- **Cadranul 2** : Identificați în text și folosiți apoi în propoziții cuvinte scrise cu „m” înainte de „p” sau „b”
- **Cadranul 3**: Scrieți trei însușiri întâlnite în text pentru personajul principal, apoi în dreptul fiecărui cuvânt scrieți opusul lui
- **Cadranul 4** : Reprezentați printr-un tablou ultimul fragment din lecție.

Această metodă am folosit-o și în etapele lecției, dar poate fi și o excelentă metodă de evaluare a cunoștințelor însușite de elevi (în cadrul unei lecții sau al unui capitol).

- În **evocare**: se poate desena cadranul și se pot trece obiectivele sub formă de cerințe; elevii își trasează cadranul și își citesc cerințele; le putem cere apoi să citească lecția cu atenție pentru a face însemnările în cadran;
- În **realizarea sensului**: colaborează, comunică, cer sfaturi și îndrumări cadrului didactic, dezbate și realizează obiectivele prevăzute;
- În **reflecție**: se confruntă rezultatele, se dezbate, se analizează, se fac aprecieri.

Metoda cadranelor poate fi aplicată în toate etapele lecției sau numai în etapele de reflecție, realizându-se feed-back-ul învățării.

Exemplu:

Limba și literatura română

Text suport: Fram, ursul polar-Cezar Petrescu

1 Ce titlu are textul?

2 Ce alt titlu i s-ar potrivi? Dați două exemple.

3 Formați trei propoziții cu cuvintele: acrobația, deprins, desprins.

4 Realizați un desen legat de text.

În concluzie, prin folosirea la oră a acestor metode interactive, care stimulează elevul și îl fac să descopere singur noile noțiuni pornind de la ceea ce cunoaște, învățarea are o mai multă eficiență.

Consider că utilizarea alternativelor metodologice moderne în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ, având cu adevărat un caracter activ-participativ și o reală valoare educativ-formativă asupra personalității elevilor.

Un învățământ modern, bine conceput, va permite inițiativa și spontaneitatea, creativitatea elevului, dar și dirijarea, îndrumarea sa, existența unor relații de cooperare între profesor și elev. Acesta este elementul esențial al învățământului modern.

BIBLIOGRAFIE

1. Bratu, G. – *Aplicații ale metodelor de gândire critică la învățământul primar*, București, Editura Humanitas Educațional, 2004, pag. 120-122;
2. Cerghit, I. – *Metode de învățământ*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983, pag. 90-94;
3. Dumitru, I. – *Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă*, Timișoara, Editura de Vest, 2000, pag. 56, 83, 89;
4. Macarie, C. – *Alternativele metodologice moderne – o provocare pentru activitatea didactică*, Târgu-Jiu, Editura Măiastra, 2005, pag. 39, 124-125;
5. Mândru E., Borbeli L., Filip D., Gall M., Niculae A., Nemțoc M., Todoruț D., Topoliceanu F., *Strategii didactice interactive*, Ed. Didactica Publishing House, București, 2010;
6. Cristea, Sorin, *Curriculum pedagogic*, E.D.P., București, 2008
7. xxx, *Învățământul Primar – revistă dedicată cadrelor didactice*, București, Editura Minerva

TENDIȚELE ACTUALE ALE JOCULUI DE BASCHET ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SPORTIV DE PERFORMANȚĂ

Prof. Marcu Nicușor, Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia

Jocul de baschet înregistrează în perioada actuală, noi mutații de ordin cantitativ și mai cu seamă calitativ. Continua creștere a măiestriei jucătorilor și echipelor, efect al unei selecții și pregătiri pe baze științifice tot mai riguroase, a determinat și determină modificări în orientarea jocului, analiza datelor obținute prin înregistrări, precum și pe baza unor materiale publicate la ultimele ediții ale diverselor competiții permit conturarea unor noi tendințe de dezvoltare a baschetului actual în direcțiile:

- Creșterea tempoului de joc în concordanță cu creșterea măiestriei tehnico-tactice individuale a jucătorilor;
- Extinderea acțiunilor de apărare colectivă și individuală pe întreaga suprafață a terenului sporind caracterul agresiv al apărării;

- Mărirea suprafeței de teren pentru finalizarea atacului până la aproximativ 10 metrii de panou;
- Creșterea gabaritului jucătorilor (media de echipă la fete 187 cm) pe fond de robustețe și de motricitate;
- Menținerea în structura echipei a unor baschetbaliști de talie redusă (la fete 170-175 cm) dotați excepțional din punct de vedere al calităților motrice;
- Pregătirea athletică a jucătorilor, cu accent pe ansamblul calităților de forță-viteză, pe capacitatea crescută de participare a jucătorilor în diferite regimuri de solicitare fizică și încordare nervoasă în jocuri;
- Specificul competițiilor internaționale cu caracter oficial și amical, prin disputarea lor sub formă de turnee în care jocurile se dispută într-un număr redus de zile.

În jocul de baschet, ca de altfel în orice disciplină sportivă, performanța este condiționată și limitată în principal de câțiva factori: metodologia și tehnologia predării, sportivi, tehnicieni, condiții materiale, documentare și organizare. Comparativ cu ceilalți factori, metodologia și tehnologia pregătirii îndeplinește rolul de forțe motrice în ameliorarea întregului sistem. Creșterea exigențelor la acest factor, declanșează o reacție în lanț de creștere cantitativă și calitativă la nivelul celorlalți factori, un dinamism „molipsitor”. Ca răspuns la această cerință, necesitatea de scientizare a procesului de pregătire a coborât până la nivelul, de inițiere în jocul de baschet la echipele de minibaschet.

Pregătirea pentru obținerea marilor performanțe durează atât de mult, încât selecționerii trebuie să coboare pe scara vârstei celor depistați, până la granițele copilăriei, pentru a avea timpul necesar inițierii, învățării, consolidării și pregătirii sportive.

Acest deziderat în România, se realizează în cadrul unităților școlare cu profil sportiv, de performanță, în cadrul unor stadii de pregătire bine determinate:

- Etapa 1 – de inițiere – 8-10 ani, categoria mini II, clasele 3-4
- Etapa 2 – de învățare – 11-12 ani, categoria mini I, clasele 5-6
- Etapa 3 – de repetare – 13-14 ani, categoria juniori III, clasele 7-8
- Etapa 4 – de consolidare – 15-16 ani, categoria juniori II, clasele 9-10
- Etapa 5 – de perfecționare – 17-18 ani, categoria juniori I, clasele 11-12.

Tendința manifestată de scădere a vârstei selecției și inițierii procesului de instruire, răspunde în același timp și necesității de a prelungi pe cât posibil perioada de adaptare a organismului la cerințele efortului impus de marea performanță, prin scăderea perioadei de inițiere, învățare, repetare și consolidare a deprinderilor tehnico-tactice unor solicitări din ce în ce mai mari.

Pregătirea sportivă temeinică în anii copilăriei creează premisele creșterii volumului și intensității efortului, precum și a complexității mijloacelor și metodelor utilizate în antrenamente, corespunzător solicitărilor impuse de competiții, de aici rezultă necesitatea obiectivă ca pregătirea să se realizeze pe fondul unor indici superiori de dezvoltare fizică și a unui nivel ridicat de cunoștințe tehnico-tactice, deprinderi și priceperi la nivelul cerințelor internaționale.

În baschet, ca și în alte discipline sportive, procesul general al antrenamentului sportiv are un caracter stadial. Fiecare stadiu având obiective instructiv-educative, conținut metodologic, adaptate la particularitățile de vârstă și sex, în conformitate cu nivelul de pregătire impus de obținerea unui progres permanent.

Eșalonarea pregătirii sportive, orientarea procesului instructiv-educativ pentru fiecare stadiu de pregătire trebuie reflectate prin prisma obiectivelor antrenamentului, care urmăresc în final, realizarea modelului de jucător și de joc, pentru baschetul de performanță.

Bibliografie:

Bachner, L. *Obiectivizarea jocului de baschet*, Editura Mirton, Timișoara, 1998.

Predescu, T., Ghițescu G. *Baschet. Pregătirea echipelor de performanță*. Editura Semne, București, 2001.

Predescu T., Moanță A. *Baschetul în școală. Instruire-Învățare*, Editura Semne, București, 2001.

REBUSUL ȘCOLAR - JOCUL INTELIGENȚEI

Prof. înv. primar Suciu Doina, Liceul cu Program Sportiv „Florin Fleșeriu” Sebeș

Rebusul școlar, parte integrantă a jocurilor de cuvinte încrucișate, este jocul inteligenței, joc care vine să dezvolte copilului procesele psihice: gândirea, memoria, atenția, creativitatea, voința. Rebusul școlar poate fi folosit și ca metodă sau mijloc de învățare și evaluare ori ca procedeu în cadrul unei metode.

Dorința de a rezolva orice problemă de tip rebusistic intensifică interesul pentru studierea disciplinelor necesare în soluționarea cerințelor date și astfel, rebusul ajută la dezvoltarea intelectuală a elevului.

Folosirea rebusului printre elementele de sprijin ale învățării este important și prin faptul că poate interveni stimulativ o dată cu creșterea curbei oboselii.

Mijloc activ și eficient de instruire și educare a școlarului, rebusul poate fi folosit cu succes în captarea atenției pe tot parcursul activității didactice, conducând la evitarea plictiselii și dezinteresului.

Folosit ca joc, face ca elevul să învețe de plăcere, și să devină interesat față de activitatea ce se desfășoară și îi ajută și pe cei mai timizi să devină mai volubili, mai activi, mai curajoși, să capete mai multă siguranță și încredere în capacitățile lor, mai multă siguranță și tenacitate în răspunsuri.

Relevând legătura dintre joc și munca copilului, Jean Piaget a pus în evidență aportul jocului la dezvoltarea intelectuală a școlarului. De aceea, el susține că „toate metodele active de educare a copiilor mici trebuie să furnizeze acestora un material corespunzător pentru ca, jucându-se, ei să reușească să asimileze realitățile intelectuale care, fără acestea, rămân exterioare inteligenței copilului”.

Activitatea didactică îmbină ineditul și utilul cu plăcutul, devenind mai interesantă și mai atractivă. Astfel, prin joc, copilul își ascute observația, își cultivă inițiativa, inventivitatea, flexibilitatea gândirii, își dezvoltă spiritul de cooperare, de echipă.

Ca mijloc instructiv, rebusul bine pregătit și organizat, contribuie, prin rezolvarea sarcinilor didactice, la exersarea deprinderilor, la consolidarea cunoștințelor și la valorificarea lor creatoare. Este un mijloc de educație indirect. Fiecare rebus are un obiect al său, o structură și reguli sub forma unor succesiuni ordonate. Rolul regulii este acela de a păstra structura și desfășurarea jocului. Jucătorul trebuie să accepte și să realizeze ordinea structurală a jocului.

Rebusul oferă posibilitatea învățătorului să observe comportamentul elevului la nivelul tuturor componentelor personalității, deoarece în rezolvarea rebusului elevul depune efort voluntar și rezolvă motivat de bucuria succesului o multitudine de probleme, în care este implicată inteligența, afectivitatea, temperamentul, caracterul.

Rebusul școlar contribuie, într-o bună măsură, la îmbunătățirea rezultatelor școlare și combaterea insucceselor.

Când se promite elevilor că cei care vor termina primii exercițiile date spre rezolvare, vor primi ca recompensă un rebus, aceștia se grăbesc să-și îndeplinească cât mai bine și mai repede sarcina dată. Acest lucru îi va motiva și pe copiii cu un ritm mai lent de lucru.

Dacă teoria inteligențelor multiple apreciază că orice elev poate asimila un conținut dacă sunt folosite căi adecvate de activitate cu acesta, se poate deduce faptul că adevărata problemă a succesului școlar nu constă în a stabili dacă un elev este apt ori nu să obțină rezultatele vizate de școală, ci în a găsi metode și mijloace potrivite pentru acesta. Astfel, succesul școlar se raportează la totalitatea elevilor, atât în ceea ce privește nivelul de pregătire științifică, cât și dezvoltarea capacității de a se instrui, de a deveni.

Rebusul școlar sprijină succesul școlar atât prin cunoștințele însușite, capacitățile intelectuale, abilitățile de aplicare a cunoștințelor în rezolvarea unor probleme, formarea unor

trăsături de personalitate, dar și prin evaluarea - măsura în care sunt îndeplinite obiectivele activității didactice.

Succesul are un efect mobilizator, stimulator asupra elevului, corelează pozitiv cu performanța școlară, cu satisfacția în muncă și cu dorința de a învăța din ce în ce mai bine.

Rebusul școlar poate constitui și obiectivul activității unui cerc de elevi, oferind posibilitatea organizării unor concursuri școlare, distractive și deopotrivă, educative și instructive. De asemenea, elevii pot crea rebusuri la cercuri de specialități (istorie, științe, geografie) alegându-și fiecare tema, conținutul sau se pot solicita anumite teme: personalități istorice, localități geografice, etc.

În concluzie, rebusul școlar poate fi folosit în scopuri diferite - de la îmbogățirea cunoștințelor, consolidarea, fixarea, transferul acestora - la verificare, evaluare, dezvoltarea creativității și a tuturor proceselor psihice și intelectuale, cu condiția ca învățătorul să fie un adevărat „meșter” în a ști când, unde poate fi folosit rebusul și mai ales, să fie un adevărat „creator” de astfel de jocuri în vederea obținerii rezultatelor scontate și eficiența învățării.